

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญทำให้มนุษย์เข้าใจซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่สงบ และพึงประสงค์ ภายใต้โลกยุคปัจจุบันที่เป็นการสื่อสารไร้พรมแดน โดยกระบวนการสื่อสารจะเป็นรหัสสัญญาณโดยตรง เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือส่งผ่านการใช้เครื่องมือถ่ายทอดในแต่ละประเภทตามยุคสมัย เช่น วิทยุ โทรศัพท์ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เพื่อถ่ายทอดชีวิตความเป็นอยู่ หรือกระบวนการทางสังคม เช่น ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และที่สำคัญ คือ ประยุกต์ใช้การสื่อสารเพื่อส่งผลให้เกิด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการมีส่วนร่วม ให้ครอบคลุมการแก้ปัญหาของประชาชนให้พ้นหรือบรรเทาจากความทุกข์ สิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของสถานะเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ที่ไม่สมดุล ด้วยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาและความสุขที่ยั่งยืน แต่ปัจจุบันรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ น้อยกว่าค่ามาตรฐานเฉลี่ยของรายได้ประชาชาติ รวมถึงความไม่พร้อมในการพัฒนาตนเองด้วยวิถีปฏิบัติที่แตกต่างจากการใช้ชีวิตเดิมของเขา ดังนั้นนวัตกรรมการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันที่เป็นยุคสังคมของการสื่อสารที่รวดเร็ว ครอบคลุมขยายเป็นวงกว้าง โดยการสื่อสารนั้นต้องมีผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกษตรกรมีแนวคิดอย่างเป็นธรรมชาติ เข้าใจความจริงอย่างมีเหตุผล นำไปสู่ความประพฤดีและการปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่จากการยอมรับร่วมกัน และการแบ่งปันจากปัญหาที่เบิกบานเพราะมีฐานของหลักธรรมเป็นแก่น พึ่งพาตนเองบนเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ดุลยภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสอบวัดคุณสมบัติตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา โดยมุ่งศึกษาความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของ กระบวนการสื่อสารแนวพุทธ จากผู้ผลิตสาร ซึ่งประยุกต์เทคโนโลยีการสื่อสารยุคปัจจุบัน ร่วมกับการสัมมนา และการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องต่อเนื่อง เพื่อถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร และวิถีปฏิบัติ ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้ทางวิชาการระหว่าง ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

พุทธเศรษฐศาสตร์ และการเสริมสร้างสังคมแบบมีความรับผิดชอบ (CSR) โดยมีหลักธรรมเป็นกรอบร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการกำกับทิศทาง ให้ส่งผลไปยังเป้าหมายของการพัฒนา คือ เกษตรกรนั้น เกิดปัญญารู้แจ้ง อันเนื่องมาจากข้อมูล ข่าวสารและกิจกรรมที่แนะนำให้กระทำนั้น สามารถก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง กระทั่งเกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยฉบับนี้ คือ การสื่อสารเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ และ นำไปสู่การเสนอรูปแบบ (model) นวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันคู่กับการประกอบอาชีพ โดยเปลี่ยนกรอบความคิดใหม่ให้แก่เกษตรกร เป็นกลยุทธ์การพัฒนาเกษตรกรยุคดิจิทัล และสร้างรากฐานสำหรับอนาคต

งานวิจัย พิสูจน์ด้วยการที่กลุ่มตัวอย่างนำข้อมูล ข่าวสาร และวิธีปฏิบัติที่แนะนำไปใช้ได้จริง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ส่งผลต่อ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งสรุปเป็นดัชนีชี้วัดไว้เป็นกลุ่ม ดังนั้น การวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานสำหรับงานวิจัยสาขาอื่นต่อไป รองรับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี และวิธีการสื่อสารที่ไม่หยุดนิ่ง เตรียมพร้อมไว้สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งต้องเกื้อกูลไปสู่ความสุขที่ยั่งยืนร่วมกัน โดยนำหลักธรรมชาติ คือ พุทธศาสนา ซึ่งสอนให้ใช้สติปัญญาสำหรับแก้ไขปัญหาควทุกข์มาประยุกต์เข้าถึงวิธีการคิดจากเหตุปัจจัยและการปฏิบัติให้พ้นทุกข์ด้วยแก่นธรรมตามพุทธภาษิตที่ว่า “ปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า ชีวิตที่ดำรงอยู่ด้วยปัญญาเป็นชีวิตที่ประเสริฐสุด”^๑

ดังนั้นปัญหาการพัฒนาของเกษตรกร จะแก้ไขได้ ถ้ามีการมอบวิชาความรู้ที่ถูกต้องเพื่อเข้าใจเนื้อหาตลอดจนขอบเขตกฎเกณฑ์อย่างชัดเจนด้วยเหตุและผล โดยรอบรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลตามธรรมชาติ ในแต่ละระดับสติปัญญา และ โอกาส ผลที่ได้รับจะนำไปบรรลุเป้าหมายการแก้ไขปัญหาควที่ต้องการ นั่นคือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับความรู้และเกิดปัญญา ทำให้ประสพผลของการพัฒนาและต่อเนื่องสู่ความสุขที่ยั่งยืนร่วมกันของตนและสังคมในแต่ละระดับ

จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย สิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีแรงงานที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม ร้อยละ ๔๒ แต่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเป็นกลุ่มส่วนใหญ่ของประเทศ ที่อยู่ภายใต้ลักษณะภูมิประเทศและอากาศซึ่งเหมาะแก่การเพาะปลูก กระทั่งมีคำเปรียบเทียบกับ

^๑ พระราชวรมุนี (ประยุทธ ปยุตโต), เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๐), หน้า ๕๒.

ความอุดมสมบูรณ์ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ซึ่งบ่งบอกถึงการเป็นแหล่งเกษตรกรรมสำคัญแห่งหนึ่งของโลก แต่ปรากฏว่าจากข้อมูลทางด้านรายได้นั้น ตัวเลขรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรไทยน้อยกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรไทยทั่วราชอาณาจักรเบื้องต้นในปี พ.ศ.๒๕๕๔ โดยอยู่ที่ ๑๖๔,๕๑๒ บาท^๒

นอกจากนั้นยังพบปัญหาพื้นฐานเพิ่มประเด็นขึ้นอีกว่า จากผลสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประเทศไทยมีเกษตรกรจำนวน ๒๐ ล้านคน แต่มีเกษตรกรจำนวนสูงถึง ๔.๘ ล้านครอบครัว มีที่ดินทำกินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ

ในเวลาเดียวกันมีคำกล่าวอย่างต่อเนื่องถึงประเทศไทยว่า เป็นครัวของโลก ผลิตอาหารปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคมีคุณภาพมาตรฐานสากล^๓ เท่ากับเป็นการยืนยันว่าภาคเกษตรซึ่งเกษตรกรอาศัยอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่เป็นคำตอบของการช่วยพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง แต่ผลของฐานะรายได้ส่วนตัวของเกษตรกรกลับไม่มั่นคงจึงไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองอย่างเพียงพอ

ข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถิติจำนวนประชากรไทยปี ๒๕๕๒ จำนวน ๖๓.๕ ล้านคน เป็นผู้อาศัยอยู่ในชนบท ๔๒.๑ ล้านคน และถ้าเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๑ ที่มีจำนวนผู้อยู่อาศัยในชนบท ๔๓.๘ ล้านคน เท่ากับมีผู้เคลื่อนย้ายจากชนบทเข้าตัวเมืองสูงถึง ๑.๗ ล้านคนในระยะเวลาเพียงหนึ่งปี

จากสถิติดังกล่าวสะท้อนถึงการละทิ้งบ้านเกิด และสามารถสะท้อนได้ถึงอาชีพเกษตรกรที่ไม่มีผู้สืบทอดต่อ ถ้าอัตราการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ตัวเมืองยังเป็นเช่นนี้ เท่ากับไม่มีการพัฒนาอาชีพในความชำนาญดั้งเดิมที่เป็นจุดแข็งและเอกลักษณ์ที่ทั่วโลกยอมรับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรายได้ประเทศในระยะยาวโดยตรง^๔

จากภูมิหลังดังกล่าว ประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือสถานะของเกษตรกรที่มีรายได้น้อย หนี้สินพอกพูน ไม่มีพื้นที่ประกอบอาชีพการเพาะปลูก ต้นทุนการผลิตสูง แต่ยังไม่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถแสดงให้เห็นได้ถึงนโยบายและวิธีการที่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาเกษตรกรคนส่วนใหญ่ของประเทศในแกนหลักที่เป็นหัวใจ นั่นก็คือความรู้ทางการเกษตรอย่างเพียงพอ ครบวงจรและทั่วถึงในแต่ละพื้นที่ เช่น ความรู้ด้านวิธีการผลิต การปลูกไถนาแบบผสม การแปรรูป หรือการตลาดที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ ซึ่งเป็นนโยบายและคำตอบของแนวทางแก้ปัญหาการพัฒนาเกษตรกรที่ถูกระบุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยปรากฏอยู่ในทุกฉบับว่า การกระจายความรู้แก่เกษตรกรจะ

^๒ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, *บัญชีรายได้ประชาชาติ*, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล:

<http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries15.html> [๑๓ เม.ย. ๒๕๕๗].

^๓ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, *เส้นทางพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรไทย*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๘-๔๑.

^๔ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, *เส้นทางพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรไทย*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘-๖๐.

ส่งผลทำให้สามารถยกระดับเกษตรกรได้ จึงมีโครงการที่มุ่งในเรื่องการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างเป็นระบบให้เพียงพอ เป็นโครงการต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก

นอกจากนั้นในมุมมองเพิ่มเติมจากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยังระบุว่าแม้ในปี ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นช่วงวิกฤตเศรษฐกิจโลก (แฮมเบเกอร์) ไทยยังส่งออกสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์และปัจจัยการเกษตรมูลค่าประมาณ ๑ ล้านล้านบาท จากมูลค่าส่งออกรวมทั้งหมด ๕.๑ ล้านล้านบาท คำว่า ครีวไทยครีวโลก จึงเป็นเป้าหมายที่ไทยส่งออกอาหารไปจำหน่ายจัดอยู่ในอันดับ ๗ ของโลก เฉพาะข้าวส่งเป็นอันดับ ๑ มากกว่า ๓๐ ปี ในขณะที่มีการคาดการณ์ว่าปี ค.ศ. ๒๐๕๐ ประชากรโลกจะเพิ่มจำนวนเป็น ๙,๐๐๐ ล้านคน ยืนยันความสำคัญของภาคเกษตรอย่างชัดเจน^๕ ในขณะที่ความไม่สมดุลด้านการกระจายรายได้ของประชาชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงหรือกลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด มีสัดส่วนของรายได้ต่อรายได้ประชากรทั้งประเทศเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔๕.๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นร้อยละ ๕๔.๕ ใน พ.ศ. ๒๕๕๑ ขณะที่กลุ่มคนยากจนที่สุดร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรกร มีสัดส่วนรายได้ต่อรายได้ประชากรทั้งประเทศลดลงจากร้อยละ ๖.๑ เหลือเพียงร้อยละ ๔.๔ ในช่วงเวลาเดียวกัน^๖

จากข้อมูลดังกล่าว ถ้าภาคเกษตรไทยไม่แข็งแรง รายได้ต่ำ ไม่ได้รับความเป็นธรรมในราคาสินค้าที่ผลิตทำให้การกระจายรายได้ไม่เหมาะสม และประชากรไทยเดินออกนอกภาคเกษตรไปประกอบอาชีพที่ตนเองไม่ถนัด ไม่ได้สานต่อความเป็นเอกลักษณ์และจุดแข็งของตนเองหรือบ้านเกิด ประเทศก็จะอยู่ในสถานะมีปัญหาเศรษฐกิจที่การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรม สังคมอยู่แบบเอาเปรียบไม่มีจรรยาบรรณ คุณธรรมและจริยธรรมจะไม่ถูกปลูกฝังให้เป็นรากฐานสังคม สิ่งแวดล้อมถูกละเลย ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายหรือถูกนำไปใช้อย่างไม่คุ้มค่า นำมาซึ่งการเมืองไม่มีเสถียรภาพ

ดังนั้น จากความพยายามที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ การไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลจำเป็นของเกษตรกร ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการเรียนรู้ หรือนำไปใช้สำหรับการประกอบอาชีพ ตลอดจนนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงการที่ไม่มีความเชี่ยวชาญพอที่จะวางแผนเดินหน้าไปสู่การพัฒนา ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ชุมชน องค์กร หรือเดินหน้าสู่ระดับประเทศและนานาชาตินั้น ทำให้เกิดปัญหาการพัฒนาเกษตรกรแบบสะสม ซึ่งบางส่วนของปัญหาเกิดจากภาวะที่ว่าในการปฏิบัติงานทุกประเภทจะมีข้อจำกัด เช่น งบประมาณการพัฒนาไม่เพียงพอ แรงงานที่จะลงช่วยฝึกสอนเกษตรกรในพื้นที่น้อย เป็นอุปสรรคที่ต้องหาแนวทางแก้ไข โดยปัญหาดังกล่าวนั้นขึ้นอยู่กับแนวความคิด วิธีการบริหาร การปกครอง ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความพยายาม วิริยะอุสาหะที่ต้องมากพอ ควบคู่ไปกับเทคโนโลยีที่เดินหน้าต่อเนื่องผ่านกาลเวลาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๑-๖๕.

^๖ รศ. ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, ประเทศไทยก้าวไปข้างหน้า ด้วยการพัฒนาที่สมดุล, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๓๑.

ทั้งหมดจะบริหาร เป็นปัญหาหลักที่ต้องใช้การทำงานจากทุกภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล เอกชน องค์กรหรือ สถาบันการศึกษา ตลอดจนผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลทั้งที่เป็นหน่วยงานหรือปัจเจกบุคคล ก็ตามในการร่วมด้วยช่วยกันแก้ปัญหาสำคัญของการพัฒนาเกษตรกรรมนั้นก็คือส่งผ่านและปรับใช้ความรู้ที่ทำให้เกิดปัญญาในการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องสมบูรณ์ นอกจากนั้นระหว่างช่วงเวลาของการพัฒนาได้ก่อให้เกิดความไม่สมดุลขึ้นในหลายมิติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องลดความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำ เร่งสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมเป็นพื้นฐานของจิตใจและการดำเนินชีวิตจากแนวทางของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ ในภาพรวมที่ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเป็นกรอบการดำเนินงาน และจากเหตุผลดังกล่าวมา ทำให้มีแนวคิดว่า ทฤษฎีการพัฒนา เศรษฐกิจและการเกษตรอย่างที่ใช้กันมานั้นน่าจะมีบางอย่างคลาดเคลื่อน พร้อมมีแนวคิดในการประยุกต์ การบริหารให้เข้ากับพื้นฐานเดิมของสังคม พิจารณาแนวคิดแบบพุทธ ซึ่งเป็นแนวคิดและวิถีปฏิบัติดั้งเดิม ของสังคมไทยเพื่อนำสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน^๑

วิชาเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนามาจากอารยธรรมตะวันตก มีความเข้าใจมนุษย์ในมุมแคบมีลักษณะ เลื่อมถอย^๒ คือ เน้นการผลิตวัตถุเพื่อสนองความต้องการไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ โดยเข้าใจว่าเมื่อมนุษย์ ได้รับการตอบสนองแล้ว จะมีความสุขมากขึ้น สังคมส่วนรวมดีขึ้น และทุกอย่างจะดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ จะต้องส่งเสริมให้มีการแข่งขัน มีระบบตลาดเสรี แต่ผลตามมาก็คือ การแข่งขันที่นำไปสู่การทำลายล้าง รวมทั้งทรัพยากรหรือสภาวะแวดล้อมอันเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตอีกด้วย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือ Thailand Development Research Institute (TDRI) ได้ดำเนินการสำรวจความต้องการของประชาชน^๓ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๓.๗ ต้องการให้รัฐมีสวัสดิการช่วยเหลือในด้านการศึกษา ฝึกอาชีพ พัฒนาฝีมือแรงงาน ร้อยละ ๑๔.๑ แก้ไขปัญหานี้สินคนจน ร้อยละ ๑๒.๗ ช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล ร้อยละ ๑๑.๕ ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ ยากจน พุพพลภาพ และร้อยละ ๑๐.๖ ช่วยเหลือด้านการประกันราคาพืชผล

ดังนั้น หนึ่งในแนวทางของการแก้ปัญหา เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ซึ่งตระหนักกันมากในปัจจุบัน คือ ความพยายามที่จะให้หันกลับมาดูตัวตน และปรับเปลี่ยนด้วยการรณรงค์ เสริมความรู้คู่กับการใช้ศีลธรรม สำหรับกำกับการประกอบอาชีพและปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างมี แนวทางที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือจากวิวัฒนาการตามกาลเวลา โดยการสรรหาความรู้คู่ คุณธรรมนั้นถูกนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับความเจริญของวิทยาการสมัยใหม่ในโลกปัจจุบันบนรากฐาน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ยกตัวอย่างเช่น จะเป็นแนวทางที่

^๑ ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน, “พุทธเศรษฐศาสตร์เพื่อความอยู่รอดของสังคม”, กรุงเทพธุรกิจรายวัน (๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔): ๑ (๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖).

^๒ ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน, พุทธเศรษฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

^๓ การสำรวจ “ทัศนะประชาชนต่อการเมือง และสวัสดิการสังคม เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคม” เป็น การสำรวจความเห็นประชาชน ๔,๐๕๗ คนทั่วประเทศ เมื่อเดือนสิงหาคม – กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ครอบคลุม ตั้งแต่เรื่อง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม การจัดสวัสดิการสังคมและการเมือง.

ช่วยให้เกษตรกรสามารถบริหารความเสี่ยงในการวางแผนตัดสินใจผลิตก่อนลงมือเพาะปลูก ทำให้ผลประโยชน์ส่งตรงไปยังเกษตรกรทุกครอบครัวอย่างเต็มที่ เป็นต้น

กระบวนการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธ หรือ พุทธเศรษฐศาสตร์ จึงเป็นการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์เข้ากับแนวคิดในวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ใช้กันอยู่เป็นสากล เพื่อให้เกิดความสมดุลยิ่งขึ้น โดยหลักธรรมสำคัญที่กล่าวถึงในพุทธเศรษฐศาสตร์ คือ มัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) เป็นข้อปฏิบัติที่จะนำไปสู่จุดหมาย ในขณะที่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็ได้กล่าวถึงทางสายกลาง ที่เชื่อมโยงไปถึงเรื่องของความพอเพียงและพอประมาณ จึงทำให้เชื่อได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น น่าจะมีเค้าโครงมาจากพุทธธรรม^{๙๙} พุทธเศรษฐศาสตร์ซึ่งมีลักษณะเป็นทางสายกลาง หรือที่เรียกว่าเศรษฐศาสตร์มัชฌิมาปฏิปทานั้น^{๑๐๐} จะสามารถค้นหาความพอประมาณ (มัตตัญญูตา) หรือความสมดุล (สมตา) ได้เช่นเดียวกัน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชนานแก่มหาชนชาวไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ทั้งความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้รอบรู้ รอบคอบ มีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจและการดำเนินชีวิต สร้างความสมดุลในวัตถุ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม กระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐^{๑๐๑} แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๔)^{๑๐๒} ก็ได้ระบุถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นปรัชญานำทาง และเป็นแนวคิดหลักของแผนพัฒนาระดับชาติ

ส่วนการจะทำให้ผู้ผลิตหันกลับมาพิจารณาวิเคราะห์ลักษณะเดิมของการดำรงชีพ และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ในรากฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในขบวนการผลิตสู่การบริโภคที่เหมาะสมของผู้ซื้อ เพื่อให้เกิดผลของการดำรงอยู่ที่ดีต้องและเพิ่มขีดความสามารถในแต่ละด้านของชีวิต และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น คงจะต้องใช้วิธีการประยุกต์แนวพุทธเข้าบริหารร่วมกับวิทยาการสื่อสารสมัยปัจจุบัน ตั้งแต่เริ่มเข้ามามีส่วนร่วม ปรับและสร้างความเชื่อใหม่ที่นำไปสู่

^{๙๙} ดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, “การใช้การสร้างตัวชี้วัดเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียง โดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒.

^{๑๐๐} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕.

^{๑๐๑} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ระบุถึงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ในมาตรา ๗๘ และแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ มาตรา ๘๓.

^{๑๐๒} เป็นแผนพัฒนาที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยระบุไว้อย่างชัดเจนในส่วนของการนำและปฐมบทของแผน.

การปฏิบัติในความรู้ที่ได้รับ การปรับใช้ หรือคิดสร้างขึ้นเองเพิ่มเติม กระทั่งส่งผลไปยังขั้นตอนปรับ ขบวนการผลิต การตลาดและผู้บริโภคซึ่งเป็นจุดรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รวมถึงเป็นจุดเริ่มของความ ต้องการใหม่ และเดินไปสู่วงจรการผลิตและการตลาดต่อไป โดยการนำเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ การสื่อสาร คือ ระบบของโทรศัพท์มือถือและข้อมูลสารสนเทศมาสร้างให้เป็นนวัตกรรมสำหรับการ พัฒนา โดยผนวกเข้ากับแกนหลักจากวิธีการสื่อสารแนวพุทธของพระพุทธเจ้าที่สัมฤทธิ์ผล จะสามารถทำ ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างรวดเร็วทั่วถึง ประหยัดต้นทุน มีประสิทธิผล ซึ่งเป็นเป้าหมายของการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปัจจุบัน

วิธีที่ระบุยกตัวอย่าง การนำข้อมูลการเกษตรออกเผยแพร่ให้เกษตรกรได้นำไปใช้เพื่อการปรับ ระบบการผลิต สร้างแนวทางการตลาด และผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค ประสานกับกิจกรรมตามแนวพุทธ เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้การพึ่งตนเองและรับข้อมูลสำหรับ ประยุกต์ใช้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเทคโนโลยีร่วมสมัยคือ โทรศัพท์มือถือและระบบ ข้อมูลสารสนเทศคอมพิวเตอร์ สำหรับนำไปวางรากฐานการประกอบอาชีพและใช้ในชีวิตประจำวัน ภายใต้งานประสานงานและสร้างเครือข่ายของศูนย์เรียนรู้ กลุ่มสหกรณ์ เกษตรกร นักวิชาการจาก สถาบันการศึกษา องค์กรเพื่อการพัฒนา ตลอดจนประชาชนทั่วไป กระบวนการดังกล่าวข้างต้นจึงสำคัญ และนำศึกษาถึงวิธีที่มีประสิทธิภาพในขบวนการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น ถ้าภาครัฐและเอกชน สร้างสรรค์กิจกรรมร่วมโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ของ ระบบสารสนเทศ ที่ส่งผลให้เกิดกับเกษตรกร เพื่อลดช่องว่างทางความรู้ ให้โอกาสทางการศึกษา โดยทำ ให้เกษตรกรที่ประยุกต์ความรู้เหล่านี้ สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีการพัฒนาต่อเนื่องจากการรับ ข้อมูลได้ทุกที่ตลอดเวลา ทำให้เกษตรกรหันมาวางแผนการผลิต การตลาด สร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนและ ประเทศจะแข็งแรงยั่งยืนเพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ได้ด้วยตนเอง ส่งบุตรหลานให้มีการ พัฒนาด้านการศึกษาได้เต็มที่ สวัสดิการส่วนตัว ครอบครัวและสังคมเข้าสู่ระบบมาตรฐานเดียวกันและ เป็นสากล เริ่มมีเงินเก็บสะสมเป็นของตนเองผ่านการออมในระบบและการลงทุนที่สมเหตุผล รายได้ ประชาชาติจะมีการกระจายเท่าเทียมมากขึ้นในทุกกลุ่มของประชากรควบคู่ไปพร้อมกันกับอัตราการ เติบโตของรายได้ที่สูงขึ้นเป็นผลตามมา แต่ที่แตกต่างจากการพัฒนาที่ผ่านมาคือ มีความสมดุลระหว่าง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงการพัฒนาเกษตรกรตาม แนวเศรษฐศาสตร์เป็นอย่างไร และแตกต่างจากการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธในทฤษฎี แนวคิด วิธีปฏิบัติ ในกระแสหลักและหลังปรับประยุกต์ใช้กับภาวะปัจจุบันแล้วนั้นจะมีผลอย่างไรบ้าง

บทสรุปเมื่อวิเคราะห์ โครงการพัฒนาเกษตรกรด้วยความรู้ผ่านเทคโนโลยีสมัยปัจจุบัน (โครงการ *๖๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร) จากกรอบแนวคิดและการวางแผนงานที่ทำให้เกิด พัฒนาการครบวงจรของการปรับกระบวนการผลิต การตลาด รวมถึงสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์อย่างมี ประสิทธิภาพต่อผู้บริโภค โดยเชื่อมโยงกับโครงการที่อยู่ในพื้นที่ของ CSR (Corporate Social Responsibility) ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเป็นนวัตกรรมที่มีแกนพุทธเศรษฐศาสตร์ จะเป็นการจัดการที่ล้นแล้วแต่อยู่ในหลักธรรมทั้งสี่ ผ่านการสื่อสารแนวพุทธสู่เกษตรกร สาธารณชน

หรือเผยแพร่ในระดับสากล จะนำไปสู่บทสังเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง และจะเป็น Model ต้นแบบของการพัฒนาเกษตรกร ซึ่งสามารถประยุกต์นำไปใช้แก่ผู้ที่ต้องการพัฒนาภาคการเกษตรในพื้นที่ส่วนอื่นๆของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นตามภาวะปัจจุบันของแต่ละพื้นที่ เป็นวิธีที่ทำให้เกิดเครือข่ายของการเรียนรู้ ขบวนการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในกลุ่มชนต่างๆ ผ่านการพัฒนาตนเองด้วยเทคโนโลยีของการสื่อสาร ข้อมูลสารสนเทศ โทรศัพท์มือถือ และระบบคอมพิวเตอร์ สุดท้ายทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะเป็นจากความรู้ที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ส่งผลต่อเนื่องทำให้สามารถแก้ปัญหาของส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศให้ลดลงได้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒.๒ เพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ เพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบ (Model) นวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ เพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ การศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง มีความสำคัญในการวิเคราะห์หาความต้องการแท้จริงของเกษตรกร โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ด้วยผลที่เกิดขึ้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง ๑๐ ฉบับ อันเป็นส่วนสำคัญของงานวิจัย เพราะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับนโยบายและการบริหารงานพัฒนาเกษตรกรกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง มีความสอดคล้องหรือจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนในด้านใดบ้าง โดยเน้นพิจารณาว่าในแผนพัฒนามีปัจจัยนำเข้า (Input) ของการพัฒนาเกษตรกรด้วยรูปแบบกระบวนการสื่อสารแนวพุทธ (Process) อย่างไรบ้างที่นำไปประยุกต์ใช้ และนำมาซึ่งผลของการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยผลซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการพัฒนา (Output) จะเป็นส่วนสำคัญเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ปัจจัยนำออก ซึ่งต้องถูกปรับเปลี่ยนสำหรับสร้างรูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ เพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียงในงานวิจัย

การหาความสัมพันธ์ปัญหาหลักของเกษตรกรกับการแก้ไขปัญหา ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารแนวพุทธเมื่อสรุปเบื้องต้นนั้น ปัญหาหลักของเกษตรกร เป็นการขาดความรู้ทางด้านวิชาการและวิทยาการใหม่ กลัวเทคโนโลยี ทำให้ปัจจุบันเกษตรกรทำการผลิตโดยไม่มี

ประสิทธิผลเท่าที่ควรจะเป็น ขาดโอกาสในการเรียนรู้ ผู้แนะนำไม่ต่อเนื่อง ไม่สามารถแก้ปัญหาการผลิตได้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตลอดจนวิธีบริหารการเงินพื้นฐาน ปัญหาทางการตลาด ราคาสินค้าเกษตรไม่มีเสถียรภาพ ไม่สามารถปรับขบวนการผลิตให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร ขาดการวางแผนพัฒนาอาชีพและอนาคตของครอบครัว ชุมชน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จากปัจจัยของเหตุพื้นฐานเดิมที่ฐานะยากจน การได้รับความรู้เพิ่มของเกษตรกร จะทำให้เกษตรกรรายจ่ายในการผลิตลดลง รายได้ตนเองหรือครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ จะพิสูจน์ได้ด้วยการวิเคราะห์ผลลัพธ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารเชิงพุทธของนวัตกรรมการพัฒนาเกษตรกรแบบพอเพียง

๑.๓.๒ ถ้าภาครัฐหรือเอกชน สร้างนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ เพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง จะสร้างสรรค์นโยบายที่มีกิจกรรมการสื่อสารร่วมที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ของระบบสารสนเทศ ที่ส่งผลให้เกิดกับเกษตรกร เพื่อลดช่องว่างทางความรู้ ให้โอกาสทางการศึกษา โดยทำให้เกษตรกรที่ประยุกต์ความรู้เหล่านี้ เริ่มที่จะสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ มีการพัฒนาต่อเนื่องจากการรับข้อมูลได้ทุกที่ตลอดเวลา ทำให้เกษตรกรหันมาวางแผนการผลิต การตลาด สร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนและประเทศจะแข็งแกร่งยั่งยืนเพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ได้ด้วยตนเอง ส่งบุตรหลานให้มีการพัฒนาด้านการศึกษาได้เต็มที่ สวัสดิการส่วนตัว ครอบครัวและสังคมเข้าสู่ระบบมาตรฐานเดียวกันและเป็นสากล เริ่มมีเงินเก็บสะสมเป็นของตนเองผ่านการออมในระบบและการลงทุนที่สมเหตุผล รายได้ประชาชนจะมีการกระจายเท่าเทียมมากขึ้นในทุกกลุ่มของประชากรควบคู่ไปพร้อมๆกันกับอัตราการเติบโตของรายได้ที่สูงขึ้นเป็นผลตามมา แต่ที่แตกต่างจากการพัฒนาที่ผ่านมาคือมีความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นด้วยหลักธรรม โดยจะได้รับผลเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้ที่อยู่บนฐานความจริงภายใต้การปฏิบัติที่พากเพียรอย่างมีสติในแต่ละบุคคล

๑.๓.๓ การนำเสนอรูปแบบใหม่ของการพัฒนา มักจะไม่ได้การยอมรับเพื่อนำไปปฏิบัติ โดยง่ายและแพร่หลาย ซึ่งการนำเสนอรูปแบบ (Model) นวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ เพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง เป็นงานวิจัยที่วิเคราะห์และสังเคราะห์หาวิธีการจากการศึกษาพระไตรปิฎก ในหลักการและวิธีการที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน เป็นการสร้างรูปแบบ (Model) ด้วยหลักธรรมชาติ ทำให้เกิดการยอมรับได้ง่ายถึงปัจจัยของการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธจากการศึกษาพระไตรปิฎกและหลักธรรม ในหลักปฏิบัติที่สามารถนำมาประยุกต์กับกระบวนการพัฒนาในปัจจุบัน ที่มีวิทยาการยุคใหม่เป็นปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกรที่ขาดความสมดุล เช่น ประสิทธิภาพการผลิต การปรับปรุงพันธุ์พืช การแปรรูป การตลาด อันเป็นผลจากการพัฒนาตามแนวเศรษฐศาสตร์ และเมื่อประยุกต์ใช้กระบวนการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธ จะสามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ จึงควรมีรูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ **ขอบเขตด้านเนื้อหา** หลักธรรมในงายวิจัย จะเป็นการศึกษาในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทที่สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรรมสู่เศรษฐกิจพอเพียง โดยจะค้นคว้าจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นหลัก เพื่อศึกษา ขบวนการและกิจกรรมในงานวิจัย

๑.๔.๒ **ขอบเขตด้านทฤษฎีของงานวิจัย** ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่นำมาวิเคราะห์ประกอบไปด้วย ทฤษฎีการผลิต ทฤษฎีการบริโภค ทฤษฎีอรรถประโยชน์ ทฤษฎีการกระจายผลผลิต ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ และทฤษฎีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

๑.๔.๓ **ขอบเขตของลักษณะประชากร** จำนวนประชากรและตัวแปรที่ศึกษา การสื่อสารและกิจกรรมการพัฒนาเพื่อเป็นกรณีศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นการศึกษาขบวนการและ กิจกรรมของบริการ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร โดยบริการนี้พิเศษเฉพาะในกลุ่มที่รับข้อมูลของ ดีแทค โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายจากค่าบริการของระบบสื่อสารในโทรศัพท์มือถือตามปกติของการใช้ใน กลุ่มเป้าหมายเกษตรกรที่รับบริการ เนื่องจากเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่จะก่อให้เกิด กระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวพุทธผ่านวิธีการสื่อสารแนวพุทธ ซึ่งผลจากบริการนี้ คือ ความรู้ โอกาสและแนวทางการพัฒนาเพื่อความเท่าเทียมจากการประกอบอาชีพและการกระจายรายได้ นอกจากนี้บริการยังครอบคลุมถึงนิสิต นักศึกษา นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปทั้งประเทศที่สนใจข้อมูล ด้านการเกษตร ทั้งในด้านผู้ผลิต ตลาดและผู้บริโภค

๑.๔.๓.๑ **ทีมงาน *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร** เป็นการทำงานร่วมกัน ระหว่าง ๓ องค์กร ที่มีเจตนารมณ์และอุดมการณ์ทางสังคม ได้แก่ โครงการทำดีทุกวันจากดีแทค มูลนิธิ ร่วมด้วยช่วยกันสำนึกรักบ้านเกิด และสถานีวิทยุ DFM ร่วมด้วยช่วยกัน ตามความถนัด ทักษะ ความ เชี่ยวชาญที่แตกต่างกันมาประสานการทำงานประโยชน์เพื่อสังคม การศึกษาจึงต้องนำมาวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาร่วมกันทั้ง ๓ องค์กร

๑.๔.๓.๒ **การวิจัยจะอยู่ในผู้ใช้บริการข้อมูล SMS จากปัจจุบันจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ ราย** โดยมีศูนย์ตอบรับ (Call Center) ทำงานร่วมกับองค์กรเครือข่ายและพันธมิตรในการเผยแพร่และให้ ความรู้ด้านการเกษตรผ่านการจัดรายการวิทยุประจำท้องถิ่นในพื้นที่ ๑๐ จังหวัดหลัก ครอบคลุมทั่วทุก ภาคของประเทศ เพื่อตอบคำถามด้านเกษตร ประจำทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ช่วงเวลา ๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นแกนหลัก จากหลักธรรมในพระไตรปิฎก และเพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย จึงประกอบการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากการสุ่มตัวอย่างแบบ (Quota Sampling) จำนวน ๑,๐๐๐ กรณีศึกษา ใน ๑๐ พื้นที่หลักที่มีสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน ประจำอยู่ อันประกอบไปด้วยจังหวัดเชียงราย พิจิตร โลก นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี สระบุรี ระยอง ชัยนาท ชุมพร นครศรีธรรมราช โดยตัวแปรต้น คือ การได้รับความรู้เพิ่มของเกษตรกร และส่งผลต่อตัวแปรตามคือ ต้นทุนผลิตลดลงได้ และมีผลต่อเนื่อง

ทำให้รายได้ตนเองหรือครัวเรือนเพิ่มขึ้น โดยงานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้มุ่งพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และจะใช้การพรรณนา แบบจำลอง แผนภาพ ผสมผสานในการวิจัย

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ กระบวนการ (Process) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นลำดับตามระบบของสิ่งที่ดำเนินไปตามธรรมชาติ อย่างเป็นระบบ เช่น กระบวนการสังเคราะห์แสงของพืช กระบวนการเจริญเติบโตของเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนคลอดออกมาสู่โลก เป็นวิธีดำเนินการตามแบบแผนและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้แน่นอน ที่องค์กรใช้และปรับปรุงเพื่อตอบสนองข้อกำหนดต่างๆ^{๔๔} เป็นกระบวนการ ADLI ได้แก่ แนวทาง (Approach) การถ่ายทอดเพื่อนำไปพัฒนา (Development) การเรียนรู้ (Learning) และบูรณาการ (Integrate) กระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวพุทธ โดยประยุกต์จากการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพุทธของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) จึงเป็นกระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมที่ใช้ระบบความรู้เรื่องธรรมชาติ รู้เรื่องของชีวิตและโลก ให้เป็นรากฐานสำหรับการประพฤติ ปฏิบัติ ภายใต้อำนาจความรู้ คุณธรรม และ จริยธรรม ซึ่งพระพุทธรศาสนาชี้ทางแก้ปัญหาของมนุษย์ด้วยสภาพความเป็นจริงของชีวิตและโลก ที่มีอยู่จริงตามธรรมชาติ โดยนำมาศึกษาและประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาคะบวนการของระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาแบบ องค์กรรวมทั้ง พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ให้มุ่งไปยังกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่อารยธรรมที่ยั่งยืน ทั้งนี้ กระบวนการพัฒนาจะก่อให้เกิดอารยชนผู้มีอารยธรรมเมื่อมีความสอดคล้องทั้งกระบวนการครบสามด้าน คือ ตัวตนเอง สังคม และ สิ่งแวดล้อม นั่นคือระบบองค์กรร่วมสมบูรณ์^{๔๕} เมื่อนำมาใช้ในกลุ่มเกษตรกรรม ก็จะเป็นกระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวพุทธที่มีการสื่อสารเป็นหลักของการส่งต่อวิธีดำเนินงานและควบคุมผลที่จะเกิดขึ้น

๑.๕.๒ การพัฒนาเกษตรกรรมสู่เศรษฐกิจพอเพียง (Farmers Development towards Sufficiency Economy) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่การกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า (Planned Change)^{๔๖} เป็นการกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า^{๔๗} โดยสมดุลในการพัฒนาอย่างมีเหตุผลที่มีการป้องกันความเสี่ยงด้วยการสื่อสารแนวพุทธจากการส่งผ่านความรู้ในปัจจุบันที่ถูกเลือกโดยมีคุณธรรมเป็นตัวกำกับ

^{๔๔} ศ.ดร.กาญจนา นาคสกุล, ราชบัณฑิต, กระบวนการ – ขบวนการ, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล :

<http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=12>, [๑๓ เม.ย.๒๕๕๗].

^{๔๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๕๓), หน้า ๖๒.

^{๔๖} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^{๔๗} ชูวัฒน์ วุฒิมณี, หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยอนุเคราะห์, ๒๕๒๖).

๑.๕.๓ เกษตรกร (Farmer) หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวน ทำไร่ ปศุสัตว์และประมง

๑.๕.๔ นวัตกรรมสื่อสารแนวพุทธ (Innovative Communication based on Buddhism) หมายถึง การปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เพื่อผลิตสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคด้วยหลักวิธีการสื่อสารแบบพระพุทธเจ้า

๑.๕.๕ Electronic Commerce หมายถึง การพาณิชย์ระหว่างธุรกิจกับผู้บริโภค หรือระหว่างธุรกิจด้วยกันที่กระทำผ่านอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

๑.๕.๖ แอปพลิเคชัน ทางกรเกษตร หมายถึง กิจกรรมการสื่อสารที่ต่อยอดจากข้อความสั้นหรือระบบ internet ช่วยกระจายความรู้สู่เครือข่ายเกษตรกรทั่วประเทศแบบเรียลไทม์ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรไทยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และบริโภคปลอดภัย แอปพลิเคชันทางการเกษตรพัฒนาขึ้นมาสำหรับเกษตรกร ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพหลักของคนไทยโดยนำจุดเด่น คือ เทคโนโลยีการสื่อสารมาผนวกกับองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา โครงการของเอกชนหรือราชการสร้างให้เกิดแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ และการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร บนแอปพลิเคชันได้โดยจะเสียค่าใช้จ่ายหรือไม่เสียค่าใช้จ่ายขึ้นกับผู้ให้บริการ สามารถประยุกต์เป็นคลังความรู้ที่รวบรวมมาจากเครือข่ายเกษตรกรระดับภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีการทำวิจัย สำรวจ และประมวลผลข้อมูลที่เกษตรกรต้องการอย่างแท้จริง กำหนดเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สำหรับเกษตรกรผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร รวมทั้งผู้ที่สนใจความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าทางการเกษตรแบบวันต่อวัน เป็นการนำเทคโนโลยีสื่อสารมาพัฒนาให้เกิดแอปพลิเคชันที่เป็นประโยชน์ ช่วยเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรสามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบราคาสินค้าได้ทุกวันจากแหล่งรับซื้อทั่วประเทศ ก่อนนำไปขายเพื่อให้ได้ราคายุติธรรม ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

๑.๕.๗ ทุนการศึกษามูลนิธิร่วมด้วยช่วยกันสำนึกรักบ้านเกิด เพื่อพัฒนาผู้นำชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ดิแทคได้มอบทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่มัธยมต้นให้กับเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกมาจากทุกจังหวัดทั้งหมด ๘๘๘ คน จนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ครบจำนวนในปี ๒๕๕๙) และนำความรู้ที่ได้ไปช่วยพัฒนาสังคม โดยเยาวชนส่วนหนึ่งได้เข้ามาเป็นผู้บริหารของโครงการ *๑๖๗๗ บริการทางด่วนข้อมูลการเกษตร นำความรู้และเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มาช่วยพัฒนาชุมชนและถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง การมุ่งสร้างให้เกิดความก้าวหน้าและสามารถพัฒนาไปสู่การค้า สร้างเส้นทางของการเป็นครัวของโลก เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนสู่อนาคตอย่างแท้จริง เยาวชนเหล่านี้จึงทำงานด้วยใจ ไม่ได้มองถึงผลตอบแทนเป็นหลักสำคัญ ถ้าได้มีโอกาสช่วยผู้ที่เคยอยู่ในสภาพเดียวกันก่อนการได้รับทุน เขาเหล่านั้นจะประสงค์เป็นส่วนร่วมอย่างบริสุทธิ์ใจ

๑.๕.๘ รางวัลเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิด จากความร่วมมือระหว่างโครงการทำดีทุกวันจากดิแทค มูลนิธิร่วมด้วยช่วยกันสำนึกรักบ้านเกิด และ สถานีวิทยุ DFM ร่วมด้วยช่วยกัน ได้คัดสรรบุคลากรที่ทรงภูมิปัญญาด้านการเกษตรจากแต่ละจังหวัด เพื่อบรรางวัลเป็นกำลังใจ ให้เกษตรกรที่มีผลงาน

ยอดเยี่ยมจากแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการทำการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง ปลอดภัย สารเคมี ที่ล้วนประสบความสำเร็จทางการเกษตรและพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจเป็นแบบอย่างให้ เกษตรกรทั่วไปได้เป็นอย่างดี และที่ผ่านมาสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือของเกษตรกรเพื่อแบ่งปัน ความรู้ให้เพื่อนเกษตรกร ทั่วประเทศ โดยในปี ๒๕๕๗ ได้มีการจัดประกวดผลงานมอบรางวัลแก่ เกษตรกรไปแล้ว ๕ รุ่นมีเกษตรกรภูมิปัญญาชาวบ้านกระจายอยู่ทั่วประเทศ ๑๕๕ ท่าน ถ่ายทอดความรู้ จากใจและจากภูมิสู่รุ่นภายใต้บริการ *๑๖๗๗

๑.๕.๕ กระบวนการสื่อสารแนวพุทธและผลลัพธ์ที่ยั่งยืน เป็นการสื่อสารทั้งระบบโดยจะ สังเกตได้จากขั้นตอนการศึกษาทางพระพุทธศาสนาที่เริ่มด้วยการเรียนรู้ (ปริยัติ) ปัญหาชีวิตสู่วิธีการ แก้ปัญหา (ปฏิบัติ) เพื่อให้ชีวิตมีอิสรภาพ (ปฏิเวธ) ซึ่งล้วนอยู่ในระบบการสื่อสารทั้งสิ้น^{๑๘} ดังนั้น ผลลัพธ์ ที่ยั่งยืนสัมพันธ์กับการสื่อสารแนวพุทธ หมายถึง ผลอันเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ได้รับข้อความหรือกิจกรรมที่ เป็นการสื่อสารแนวพุทธ จะเป็นไปอย่างมี สติสัมปชัญญะ นั่นคือรู้ว่า ความรู้ที่ได้รับคืออะไร ใช้ ประโยชน์อย่างไร เพื่ออะไร และเกิดการปฏิบัติ กระทั่งสุดท้ายเกิดการปรับเปลี่ยนในพฤติกรรมหรือ ผลผลิตโดยผ่านสมาธิปรับตัวเข้ากับธรรมชาติด้วยความสุขที่ดูสภาพต่อเนื่องยาวนาน คงทน จับจุดที่ โครงการหรือนโยบายที่กำหนดและต้องการได้อย่างชัดเจน กระทั่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑.๑ การสื่อสารแนวพุทธ^{๑๙} การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญทำให้มนุษย์เข้าใจซึ่งกัน และกัน อยู่รวมกันเป็นสังคมที่สุขสงบและพึงประสงค์ ภายใต้โลกยุคปัจจุบันที่เป็นการสื่อสารไร้ พรมแดน โดยกระบวนการสื่อสารแบ่งเป็น ๓ ลักษณะ

๑. รหัสสัญญาณโดยตรง เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน

๒. ใช้เครื่องมือถ่ายทอด เช่น วิทยุ คอมพิวเตอร์

๓. ถ่ายทอดโดยกระบวนการทางสังคม เช่น ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

งานวิจัยครั้งนี้จึงเน้นการสื่อสารทั้ง ๓ ลักษณะ และแบ่งภาษาเพื่อการสื่อสารออกเป็น ๒ ชนิด มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย

๑. วาจาภาษา คือ เสียงพูดที่มนุษย์ตกลงในความหมายซึ่งกันและกันแทนมโนภาพใน สิ่งของที่มนุษย์ที่สามารถรับรู้ได้ทางประสาทสัมผัสของ ตา หู จมูก ลิ้นและกาย

๒. อวาจาภาษา คือ กริยาสื่อความหมาย หรือ กายภาษา (Body language) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

^{๑๘} มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, *ภาษากับการสื่อสาร*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๔๑.

^{๑๙} มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, *ภาษากับการสื่อสาร*, หน้า ๑๕-๕๐.

๒.๑ เทศภาษา (Proxemics) สถานที่ที่บุคคลทำการสื่อสาร

๒.๒ กาลภาษา (Phonemics) ใช้เวลาเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร

๒.๓ เนตรภาษา (Coulisses) ใช้ดวงตาเพื่อสื่อสารอารมณ์

๒.๔ สัมผัสภาษา (Hepatics) ใช้อาการสัมผัสเพื่อสื่อสารความรู้สึกและอารมณ์

๒.๕ อากาษา (Kinesics) การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสื่อสาร

๒.๖ วัตถุภาษา (Objectics) เลือกวัตถุมาใช้ในการแสดงความหมายให้ปรากฏ

๒.๗ ปริภาษา (Vocalic/paralanguage) ใช้น้ำเสียงประกอบถ้อยคำที่พูดออกไป

โดยผสมผสานทำให้เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทักษะพื้นฐานทางภาษา ๔ ประการประกอบไปด้วย

๑. การฟัง เป็นการรับสาร เพื่อพัฒนาสติปัญญา

๒. การพูด เป็นพฤติกรรมการสื่อสารซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้และตอบสนองได้ตรงวัตถุประสงค์

๓. การอ่าน เป็นกระบวนการทำความเข้าใจสาร รวบรวมความคิด

๔. การเขียน เป็นการสื่อแนวคิดรวมถึงข้อมูลทั้งหมด ถ่ายทอดออกมาผ่านสัญลักษณ์ เช่น ตัวอักษร

สำหรับทฤษฎีทางการสื่อสาร งานวิจัยได้นำแนวคิดของนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ ฮาโรลด์ ลาสเวลส์ ซึ่งได้เสนอทฤษฎีองค์ประกอบการสื่อสาร มี ๕ ส่วนสำคัญ คือ

๑. ผู้ส่งสาร

๒. สาร

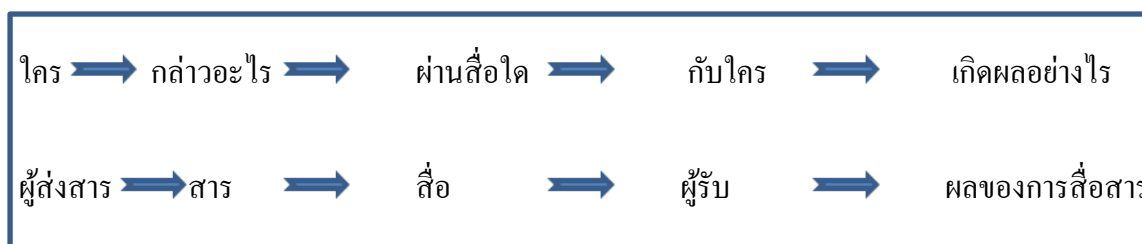
๓. สื่อ หรือทางติดต่อ

๔. ผู้รับสาร

๕. ผลที่เกิดขึ้น

ในแผนภูมิของลาสเวลส์ สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ แผนภูมิของลาสเวลล์

นอกจากนั้น แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ **ความรู้ (Knowledge)** **ทัศนคติ (Attitude)** และ **พฤติกรรมการยอมรับ (Practice)**^{๒๐} สรุปว่าเมื่อผู้รับสารแล้วเกิดความรู้ และมีการปรับทัศนคติ จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการสื่อสารเป็นตัวแปรต้น ซึ่งตัวแปรตามจะมีลักษณะเป็นการเคลื่อนอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการตามเป้าหมายได้ โดยเกิดปฏิกิริยาการรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเลือกรับข้อมูลหรือความรู้แล้วนำมาทำความเข้าใจผ่านประสบการณ์ ดังนั้นบุคคลรับรู้ข้อมูลเดียวกันแต่ตอบสนองต่างกัน ได้ จึงต้องสร้างการจดจำที่ชัดเจนเป็นเอกลักษณ์ ส่วนการเรียนรู้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการความเชื่อมั่น ศรัทธาประกอบ ไม่ว่าข้อมูลจะมาด้วยลักษณะใดที่แตกต่างกัน ซึ่งจะสื่อสารได้ถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนเป็นไปได้ทั้งสองทาง ส่วนทัศนคติ จะระบุความหมายกว้างไปถึงความคิด ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นในแนวทางเห็นด้วยหรือไม่ มักจะต้องใช้เวลานานในการปรับเปลี่ยน รากฐานและพื้นฐานของความรู้จึงเป็นส่วนสำคัญในเรื่องของทัศนคติ เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมตามประสงค์ การปรับใช้สามารถนำรูปแบบ S.M.C.R. มาประยุกต์โดยกระบวนการสื่อสารที่นิยมได้แก่ S.M.C.R. ของ เดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo)

S. (Sender) คือ ผู้ส่งสาร

M. (Message) คือ ข่าวสาร

C. (Channel) คือ ช่องทาง หรือ สื่อ (Media) ที่นำสารหรือช่องทางให้สารผ่านไป

R. (Receivers) คือ ผู้รับสาร หรือ (Audiences)

วิชาการดังกล่าว ได้นำมาประยุกต์ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้เกิดรูปแบบนวัตกรรมสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น จากพุทธวิธีการสื่อสาร^{๒๑} ซึ่งหมายถึงการช่วยให้มนุษย์รู้จักปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การที่จะให้ผู้รับสารเชื่อถือและยินดีปฏิบัติตาม ผู้ทำหน้าที่ส่งสารที่ดีต้องพร้อมสมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติภายใน (อัตตหิตสมบัติ) รวมถึงคุณสมบัติภายนอก (ปรหิตสมบัติ) จึงจะสามารถสร้างความเชื่อถือให้เกิดแก่ผู้รับสารได้ ใน

^{๒๐} สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, การสื่อสารเพื่อการจัดการในองค์กรธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๓๓), หน้า ๑๕-๓๕.

^{๒๑} มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ภาษากับการสื่อสาร, หน้า ๔๑-๔๓.

พุทธธรรมเรียกผู้ส่งสารเช่นนี้ว่า กัลยาณมิตร (ปรโต โฆส) ของผู้รับสาร โดยผู้ส่งสารจำเป็นต้องผ่านขั้นตอนที่เรียกว่า พหุสูตร ๕ ประการ^{๒๒} ซึ่งได้แก่

๑. สุตะ มีการศึกษาทางประสาทสัมผัสในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะพุทธศาสนา
๒. ธตา จำเรื่องที่ตนผ่านมาทางประสาทสัมผัส
๓. วจสา ปริจิตา สามารถท่องจำเรื่องโดยเฉพาะหลักวิชา
๔. มนสานุเปกขิตา นำเรื่องมาคิดให้เข้าใจ ด้วยหลักการอ้างอิง
๕. ทิฏฐิยา สุปฏิวิททา เข้าใจและขบคิดได้ด้วยความคิดเห็นของตนเอง

ด้วยขอบข่ายวิชาการ และหลักพุทธศาสนา ขอบข่ายในการสื่อสารแนวพุทธ จึงมีลำดับ ดังนี้

๑. ผู้สอน
๒. สิ่งการสอน
๓. ลีลาการสอน การนำเสนอ
๔. ผู้รับสาร หรือ ผู้บริโภค
๕. วิธีการสอนในหลากหลายรูปแบบ
๖. จริยธรรม หรือจรรยาบรรณของผู้สอน

๑.๖.๑.๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้แสดงปาฐกถาธรรมแนวประยุกต์ไว้ในหัวข้อ เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ^{๒๓} ไว้เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๑ ด้วยใจความสำคัญว่า เศรษฐศาสตร์แนวพุทธมีลักษณะเป็นสายกลาง ที่คุณภาพชีวิตกับความพึงพอใจมาสมดุลกัน โดยพระพุทธศาสนา ชี้ให้เห็นว่าความต้องการมีสองประเภท คือ หนึ่ง การเสพเพื่อตนแบบไม่มีความจำกัด นั่นคือ ตัณหา และ สอง ความต้องการมีชีวิตที่ดี ความต้องการเช่นนี้คือ จันทระ ส่งผลถึงการพัฒนาศักยภาพตนเอง โดยเฉพาะการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น มีความเกื้อกูลและแสดงให้เห็นถึงความพอดีหรือมัชฌิมา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นใน ๓ องค์ประกอบ (ระบบนิเวศ, ecosystems) ได้แก่ มนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม ทั้งนี้ในเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ไม่ได้อธิบายไว้ว่าจะเกิดผลอย่างไรต่อไปเมื่อบรรลุเป้าหมายให้มนุษย์ได้รับความพึงพอใจสูงสุดแล้ว นั่นหมายถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนในภาวะปัจจุบันกับปัญหาการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากผลของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักโดยเลือกกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศคือเกษตรกร ซึ่งก็คือมนุษย์ โดยแนวพุทธความสุขที่ยั่งยืนไม่ใช่การตอบสนองต่อความพึงพอใจสูงสุดด้วยวัตถุ

๑.๖.๑.๓ เรื่องการทำนาตามแบบของพระพุทธเจ้า โดยพระธรรมโกศาจารย์^{๒๔} ได้ระบุไว้ว่าในสุดตันตปิฎกที่ประพันธ์คาถา “สพฺพธา พิชฺช ตโป วุญฺญ สติ เม ฌาลปาจนํ หิริ อีสํ มโน โยคตํ” ซึ่งมีความว่า การทำนามีศรัทธา ความเชื่อความเข้าใจเป็นข้าวสำหรับปลูก มีความเพียรหรืออดทนคือ การ

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒.

^{๒๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ, หน้า ๓๕.

^{๒๔} พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส อินทปัญโญ), การทำนาตามแบบของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร: หจก. เอ็ม เทรดิง, ๒๕๒๓), หน้า ๗-๕๕.

ประพุดิกระทำให้กิเลสเหือดแห้งไปเป็นน้ำฝน มีสติซึ่งยิ่งไปกว่าปัญญาที่เป็นแฉก เป็นไถหรือการระลึก สิ่งที่จะต้องทำ ต้องพิจารณาอย่างแตกฉาน โดยความรู้ สติที่มีหรือมาทันคือ ผล เหล็กมีคมสำหรับไถนา ทำให้เนื่อนาร่วนเป็นดินที่เหมาะสม มีหิริคือ ความละอายต่อบาปเป็น จอนไถ มีมโน จิตใจที่รู้ ปัญญา แท้จริง หมายถึงความรู้ที่ตรงกับความจริงที่จะสำเร็จประโยชน์ได้จริงในทางที่ควร สัมปชัญญะ จะไปเป็นเชือกชัก สำหรับชักไถ โดยรื้อลื้อมคือการสำรวมระวัง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ชาวบ้าน ต้องเลี้ยงปากท้อง ทำนาเป็นข้าวเปลือกสำหรับเลี้ยงร่างกาย จะบอกเลิกทำนาเมื่อถึงไสร็จจะ ประสบความสำเร็จพอใส่ในความสามารถของตน ส่วนภิกษุต้องทำนาตามแบบของพระพุทธเจ้า ได้ผลเป็น ความพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง การปฏิบัติเพื่อบรรลุมรรคผล นิพพาน โดยสรุปการทำนาทั้ง ๒ ประเภท สำหรับเลี้ยงร่างกายและสำหรับเลี้ยงจิตใจ คือ สังจะเป็นเนื้อหา, ความสำรวมเป็นรื้อลื้อม, มีน้ำฝนและ ดบะเป็นน้ำสำหรับทำนา, มีปัญญาเป็นแฉกและตัวไถ, สติเป็นผลและปลูก, มีหิริเป็นจอนไถ, มโนเป็น เชือกชักบังคับไถ, ศรัทธาเป็นข้าวพืชพันธุ์, ความเพียรเป็นวัวไถนา, มีไสร็จจะ เป็นการเก็บเกี่ยวข้าวจน ผลสุดท้ายเป็นอมตธรรม นอกจากนั้น จากพระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย สิลขันธวรรค เรื่องภูฏทันตสูตร หลักการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนจะต้องแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจให้ประชาชนอยู่ดีกินดีก่อน โดยเฉพาะ เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศ ต่อจากนั้นจึงพัฒนาบุคลากรในประเทศให้มี ทาน ศีล และปัญญาในระยะยาว โดย ๒ ด้านสำคัญของการพัฒนาประเทศ คือ

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ ด้วย ๓ วิธีการ

๑.๑ ส่งเสริมเกษตรกรรมและเลี้ยงปศุสัตว์ ด้วยการแจกพันธุ์พืช อาหารและ เครื่องมือให้แก่พลเมืองที่อุตสาหกรรมวิริยะ

๑.๒ ส่งเสริมการพาณิชย์กรรม (พ่อค้า แม่ค้า) อุตสาหกรรม เงินทุน (ให้เข้าถึงคน จนผู้ที่จะทำ) และพร้อมสนับสนุนขยายไปประเทศอื่น

๑.๓ ส่งเสริมข้าราชการที่ดี ขยัน ซื่อสัตย์ได้ทำงานเติบโต ด้วยหน้าที่การงาน อาหาร เงินเดือน และสวัสดิการ

๒. การพัฒนาคนในประเทศ ทั้งทางด้านการศึกษา เพื่อให้คนมีความรู้ ความสามารถในการงานของตน เป็นเหตุให้ก้าวพ้นจากความยากจน เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ และพัฒนาคุณธรรม สร้างให้เป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรม พัฒนาจิตจากระดับต่ำไประดับสูง ด้วย ๓ วิธีการ

๒.๑ ให้ทานเป็นประจำด้วยจิตโสมนัสด้วยปัญญาทั้ง ๓ กาล คือ ก่อนให้ ขณะให้ และหลังให้ จึงจะได้ผลมาก

๒.๒ ตั้งมั่นอยู่ในศีล

๒.๓ มีสติ ปัญญา เจริญภาวนา

จากแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา และก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนดังที่พระสูตรระบุ ด้วยวิธี ทำงานแบบร่วมแรงร่วมใจซึ่งเหมือนกับการทำประชาวิจารณ์ มีวิธีการศึกษาวิจัยจากข้อมูลและความ คิดเห็นของบุคคลหลายภาคส่วน ในวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาคนภายในประเทศ ผลลัพธ์จะเกิด

ขึ้นกับภาครัฐ ข้าราชการในแต่ละระดับ พ่อค้า ประชาชน ผู้ดำเนินนโยบาย นักวิชาการ หรือ ผู้บริหาร โครงการ โดยสามารถอธิบายได้ ๗ รูปแบบ ได้แก่

๑. เกิดความขัดแย้งในการดำรงชีวิตของประชากร
๒. มีความสามัคคีในหมู่คณะและชนในชาติ
๓. ไม่มีความขัดแย้งซึ่งก่อให้เกิดความแตกแยกในครอบครัว
๔. รายได้ภาครัฐที่เก็บจากภาษีอากรได้สูงขึ้น
๕. การลดลงของอาชญากรรม
๖. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๗. สังคมสงบและเป็นสุข

งานวิจัยนี้จึงวิเคราะห์และอ้างอิงจากพระสูตรต้นตปิฎก ที่มกนิกาย สีลขันธวรรค ในเรื่องกฎทนต์สูตร^{๒๕} เป็นต้นแบบ ซึ่งเป็นเหตุผลเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวพุทธเพื่อความยั่งยืนสำหรับตอบคำถามในสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ของแนวทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เน้นเรื่องวัตถุ ให้ครบบริบูรณ์ในการทำตามแบบของพระพุทธเจ้าเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อประยุกต์เป็นนวัตกรรมกระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวพุทธ

๑.๖.๑.๔ ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน^{๒๖} นักวิชาการผู้ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “พุทธเศรษฐศาสตร์: วัฒนาการ ทฤษฎีและการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ” ได้ชี้จุดอ่อนของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่เป็นเหตุก่อปัญหาไว้ในหนังสือ “พุทธเศรษฐศาสตร์” โดยสรุปว่าเพราะเน้นการผลิตวัตถุเพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่มีจุดสิ้นสุด จากความเข้าใจว่าสังคมจะเป็นสุขเมื่อนุษย์ได้สนองตอบในวัตถุอย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งเสริมในการแข่งขันเสรี ซึ่งผลตามมากลับเป็นการทำลายทั้งทรัพยากรตลอดจนสิ่งแวดล้อม ชีวิตจิตใจของคนในสังคมเหงา เห็นแก่ตัว มีภาวะโรคจิต โรคประสาท ผลรวมคือการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน เสี่ยงสมดุล พร้อมนำเสนอแนวคิดใหม่จากพุทธธรรมที่มีหลักการเพื่อประยุกต์ใช้แก้ปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๖.๑.๕ ระบบเศรษฐกิจ (Economic System) ตลาด (Market) และการเลือกของผู้บริโภค (Consumer) หลักการและวิธีการที่สังคมหนึ่งใช้ในการตัดสินใจ การจัดระเบียบความเป็นเจ้าของ และการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ระบบที่สุดชอบด้านหนึ่ง คือ ระบบตลาดเสรีซึ่งเอกชนเป็นเจ้าของทรัพยากรทั้งหมด ระบบนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ อัดัม สมิท ซึ่งเชื่อว่า ประโยชน์ส่วนรวมสูงสุดจะเกิดขึ้นต่อเมื่อสมาชิกในสังคมทุกคนสามารถแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนอย่างมีเหตุผล ซึ่งสนับสนุนโดยทฤษฎีที่พัฒนาจากนักเศรษฐศาสตร์ ดิวเซนเบอร์รี่ (Duesenberry) ฟรีดแมน (Friedman) แอนโดและโมดิเกลียนิ (Ando and Modigliani) ที่สรุปโดยภาพรวมว่าพฤติกรรมของผู้บริโภคจะเป็นผลเนื่องมาจากความพยายามของผู้บริโภคที่มีเหตุผล (rational consumers) ที่จะแสวงหา

^{๒๕} ที.ที.(ไทย) ๕/๑๕๕-๒๓๘/๑๔๕-๑๘๓.

^{๒๖} ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน, พุทธเศรษฐศาสตร์, หน้า ๕.

อรรถประโยชน์สูงสุดโดยการจัดสรรรายได้ตลอดชีวิตไปในการบริโภคตลอดชีวิต^{๒๗} ระบบที่สุดขอบอีกด้านหนึ่ง คือ ระบบคอมมิวนิสต์บริสุทธ์ซึ่งทรัพยากรทั้งหมดเป็นของส่วนรวม มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของคาร์ล มากซ์ ที่เชื่อว่าการที่ทุกคนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกันและการที่รัฐควบคุมเศรษฐกิจในทุกด้านเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อลดความไม่เท่าเทียมของความมั่งคั่ง และบรรลุดัชนีประสงค์ทางสังคมอื่นที่ทุกคนเห็นต้องกัน ปัจจุบันไม่มีประเทศใดที่มีระบบเศรษฐกิจแบบสุดขอบทั้งสองแบบ จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักทำให้เห็นถึงนโยบายและผลที่ไม่สมบูรณ์ที่มาจากนำไปประยุกต์ใช้ในประเทศทั้งที่กำลังพัฒนาและพัฒนาแล้ว

๑.๖.๑.๖ อี.เอฟ.ชูมาเกอร์ ชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักและนักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่เน้นปริมาณการบริโภคเป็นตัวชี้วัดสำคัญ ซึ่งจำลองจากประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นต้นแบบ แตกต่างกับพุทธเศรษฐศาสตร์ โดยใจความสำคัญจากหนังสือ Small is beautiful^{๒๘} ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยฉบับสมบูรณ์ชื่อ “จิ๋วแต่แจ๋ว: เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ โดยนายสมบูรณ์ ศุภศิลป์ได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงชีวิตที่บริบูรณ์จากการใช้ปัจจัยเพื่อการบริโภคให้น้อยที่สุดโดยเน้นสัมมาอาชีวะที่ประกอบอยู่ในมรรคที่มีองค์แปดหรือรากฐานที่ใช้วางแผนการพัฒนาประเทศสู่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่แนวพุทธนั้นคือ มัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งประชาชนทุกคนสามารถประพฤติปฏิบัติตามได้ในชีวิตและการทำงานปัจจุบัน ดังนั้นกระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวพุทธ สามารถเริ่มได้ด้วยบุคคลโดยมีภาครัฐเป็นเพียงผู้เสริมและกำกับดูแลกฎระเบียบ

๑.๖.๑.๗ ดร.ประเจิด สินทรัพย์ นักวิชาการเศรษฐศาสตร์ ได้เขียนถึงเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก^{๒๙} ว่าเป็นสังคมศาสตร์ที่วิเคราะห์และอธิบายผลที่ตามมาจากการตัดสินใจเลือกทางเลือกซึ่งเกี่ยวกับทรัพยากรการผลิตอันจำกัดว่าปัจเจกชนและสังคมเลือกใช้ทรัพยากรเหล่านั้นในการผลิตสินค้าและบริการแบบใด อย่างไร และแจกจ่ายไปยังสมาชิกในสังคมอย่างไร^{๓๐} เศรษฐศาสตร์เกษตร จึงเป็นการศึกษาวิจัย วางแผน และประเมินผลเพื่อช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจในเรื่องการผลิต การตลาด การบริโภค ผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากสินค้าและบริการทางการเกษตรให้ได้ประโยชน์คุ้มค่าสูงสุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบาย การผลิต สินเชื่อ การจัดการระบบตลาด ตลอดจนการค้าขายในต่างประเทศ ไม่มีข้อความที่เกี่ยวกับความต้องการอย่างเหมาะสมหรือความเดือดร้อนที่เกิดจากความพึงพอใจที่ไปทำลายการมีชีวิตที่ดีของมนุษย์ ดังนั้น จากการนำผลของงานและประสบการณ์ของคณะผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการพัฒนางานการเกษตรไทยมาวิเคราะห์ร่วมกันโดยเริ่มจากภาครัฐ

^{๒๗} ดร.ประเจิด สินทรัพย์, เศรษฐศาสตร์มหภาค ทฤษฎีและนโยบาย เล่ม ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๒๑๓-๒๑๔.

^{๒๘} E.F.Schumacher, *Small is beautiful*, (London: Vintage, 1993), p.38.

^{๒๙} ดร.ประเจิด สินทรัพย์, *ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖๔-๒๓๘.

^{๓๐} สารานุกรม *Britannica Concise Encyclopedia* ภาษาอังกฤษ เล่ม ๑, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท มีเดีย แม็กเน็ต จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๗๘๔.

เอกชนผู้ทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับการเกษตร เจ้าของที่ดิน ผู้ลงทุน เกษตรกร ผู้ประกอบการทางการตลาด และผู้บริโภค จะทำให้เห็นจุดแข็งของระบบการพัฒนาดั้งเดิม พบความต้องการที่ขาดหรือเพิ่มถ้าประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่อีกระดับหนึ่ง เข้าใจในอุปสรรคของแต่ละภาคส่วน และที่สำคัญคือโอกาสในการส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนของงานพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อในแต่ละคนหรือหน่วยงานเข้าใจถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบทบาทหน้าที่ของตนเองด้วยคำตอบที่ได้มาจากกระบวนการพัฒนาแนวพุทธเพื่อตอบโจทย์

๑.๖.๑.๘ ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี และ รศ.ดร.จิราวุธ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์^{๓๑} ได้ให้หลักการประยุกต์สำหรับการทำางาน CSR เพื่อการพัฒนา ในการประชุม CSR Forum วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ไว้ว่า ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “CSR คือ Corporate Social Responsibility หรือ บรรษัทภิบาล หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม ทั้งในระดับใกล้และไกล ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในหรือภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข” เป็นปรัชญาการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี และรูปแบบตัวอย่างของผลงานที่นำเสนออย่างชัดเจนคือการพัฒนาระบบต้นแบบบูรณาการการแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำน่าน อย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ (พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๓) โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระ ที่ได้กำหนดการพัฒนา ๖ มิติ ที่มีผลต่อการพัฒนาเกษตรกรอย่างยิ่ง ประกอบไปด้วย การพัฒนาน้ำ ดิน เกษตร พลังงานทดแทน ป่า และ สิ่งแวดล้อม

๑.๖.๑.๙ กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง^{๓๒} โดยมีพื้นฐานจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย เป็นการมองเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมุ่งรอดพ้นจากภัยและวิกฤต ด้วยความมั่นคงและยั่งยืนจากการพัฒนา จากการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ ๓ ขั้น ได้แก่

^{๓๑} ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย และ รศ.ดร.จิราวุธ อิศรางกูร ณ อยุธยา, CSR ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕-๕๑.

^{๓๒} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๑๘-๒๑.

ขั้นที่ ๑ ความพอเพียงระดับบุคคล สร้างภูมิคุ้มกันในครอบครัว

ขั้นที่ ๒ ความพอเพียงแบบก้าวหน้า ในระดับชุมชนและระดับองค์กร รวมตัวกันในลักษณะเครือข่าย บนพื้นฐานการไม่เบียดเบียน มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติ

ขั้นที่ ๓ ความพอเพียงในระดับประเทศ

จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ท่านทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขและพระราชทานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำไปเผยแพร่ต่อเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

ดังนั้น การนำหลักคุณธรรมทั้งบรรษัทภิบาลและบรรษัทภิบาลไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ จะเรียกได้ว่าเป็นบรรษัทพอเพียง ที่ปฏิบัติครอบคลุมทั้งเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานและแบบก้าวหน้า เป็นกิจการที่มีความสมดุลของการพัฒนาทั้งในแง่ของการเจริญเติบโตและความยั่งยืน รวมถึงการมีภูมิคุ้มกันในการที่พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถจำแนกหลักและลงรายละเอียดออกเป็นส่วนประกอบได้ดังนี้

หลักการความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ

๑. การกำกับดูแลกิจการที่ดี

๒. การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม

๓. การเคารพสิทธิมนุษยชนและการปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม

๔. ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

๕. การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม

๖. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

๗. นวัตกรรมและการเผยแพร่นวัตกรรมจากการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคม

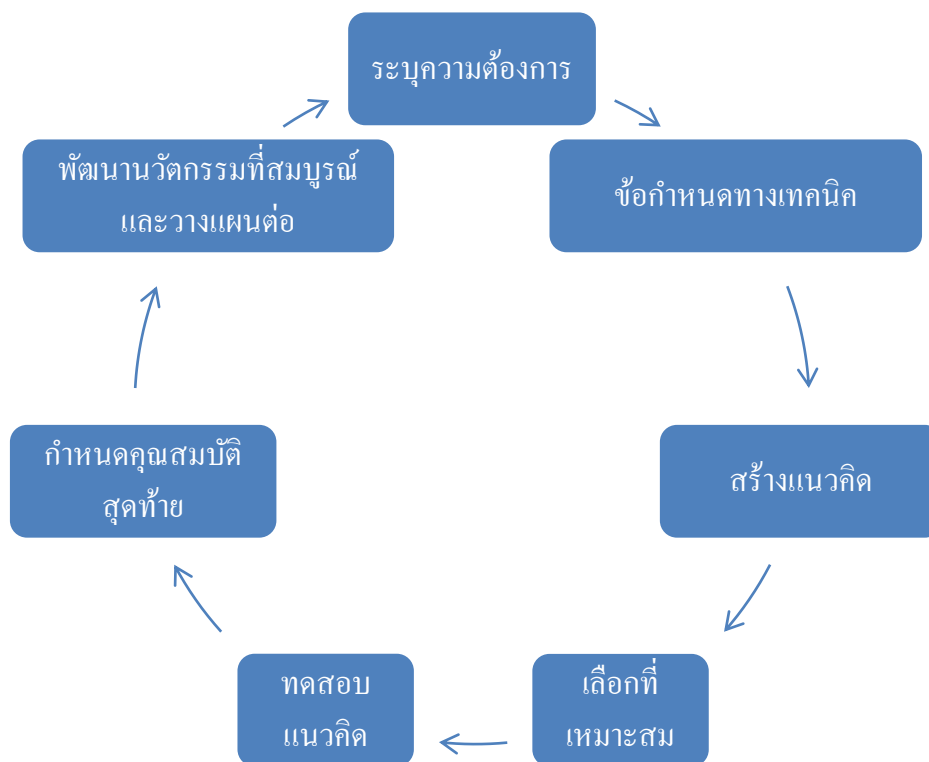
๘. การจัดทำรายงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

บรรษัทภิบาลเป็นหลักปฏิบัติ จัดอยู่ในเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน กิจการเคารพสิทธิ และการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียในองค์กรอย่างเป็นธรรม เปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท นอกจากนี้ นโยบายยังมีได้จำกัดเพียง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียในองค์กรเท่านั้น ได้ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียนอกองค์กร เน้นให้องค์กรรู้จักคิดแบ่งปันและดำเนินกิจการโดยไม่เบียดเบียนสังคมส่วนรวม รู้จักให้ ช่วยเหลือและ เอาใจใส่ในการดูแลสังคม สงเคราะห์ที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน^{๓๓}

๑.๖.๑.๑๐ สรุปทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM Model) ทฤษฎีการยอมรับและการใช้ เทคโนโลยี (UTAUT) และทฤษฎี Instructional Design Model (ADDIE: Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation) ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์งานวิจัย และอธิบายถึงความต่อเนื่องเป็นวงจรได้ตามแผนภาพที่ ๒ ซึ่งสรุปการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นกระบวนการ (Process) ระบุความต้องการเกิดขึ้นทางจิตใจภายในบุคคล โดยยอมรับข้อกำหนดทางเทคนิคและนำไปใช้ในที่ที่สุด เพื่อสร้างแนวคิดและเลือกสิ่งที่เหมาะสม คล้ายกับกระบวนการเรียนรู้และการตัดสินใจ (Decision Making) โดยจะมีการทดสอบแนวคิดในการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมของเขา และกำหนดคุณสมบัติสุดท้าย แต่ก็ยังได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ครบถ้วน ย้อนกลับมาเป็นการรับรู้ใหม่ที่จะต้องเรียนรู้เพิ่มด้วยการพัฒนานวัตกรรมที่สมบูรณ์ขึ้นด้วยการวางแผน ต่อเนื่อง ซึ่งเหตุที่มีการเดินวงจรใหม่ อาจเป็นการพัฒนาสิ่งใหม่เพิ่ม คุณค่าเพิ่ม หรือบางครั้งเมื่อบรรลุถึงขั้นประเมินผลทดสอบแล้วอาจจะเกิดการปฏิเสธและระบุความต้องการใหม่ก็เป็นไปได้ โดยเมื่อคำนึงถึงกระบวนการสื่อสาร การไม่ยอมรับนวัตกรรมสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในกระบวนการของผู้ส่งสาร ช่องทางการสื่อสาร หรือผู้รับสาร ก็สามารถเป็นไปได้ทุกกรณี

^{๓๓} สถาบันไทยพัฒน์, เศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร: บมจ. โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น, ๒๕๕๔).

แผนภาพที่ ๒ การยอมรับนวัตกรรม (TAM Model)

๑.๖.๒ วิทยานิพนธ์และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๒.๑ “พุทธเศรษฐศาสตร์”^{๓๔} จากงานวิจัยของ ดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการ หมายถึงการนำเอาคำสอนของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์เข้ากับแนวคิดในวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนามาจากอารยธรรมตะวันตก กล่าวโดยสรุปก็คือ วิชาที่ว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะทำให้ปัจเจกบุคคลและสังคมบรรลุซึ่งสันติสุข จากการมีชีวิตอยู่ในโลกของวัตถุภายใต้เงื่อนไขของการมีทรัพยากรที่จำกัด ทำให้เห็นเป็นรูปธรรมซึ่งมีที่มาเป็นเหตุผลทางตรรกและเป็นวิทยาศาสตร์ที่มีขั้นตอนการพิสูจน์ถึงผลลัพธ์ที่วัดได้โดยมีเหตุการณ์รองรับและสอดคล้องกับภาวะปัจจุบันของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทำให้กระบวนการพัฒนา พุทธเศรษฐศาสตร์ (Buddhist Economics) ประกอบไปด้วยคำว่า พุทธ และ เศรษฐศาสตร์ โดย “พุทธ” นั้นเป็นคำย่อของคำว่า “พุทธธรรม” คือ คำสอนของพระพุทธเจ้า ส่วน “ธรรม” หมายถึงธรรมชาติหรือกฎธรรมชาติ พุทธธรรมก็คือ คำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่าด้วยลักษณะหรือกฎเกณฑ์ดังกล่าว การที่มนุษย์ดำเนินชีวิตไปในทางที่ขัดแย้งกับธรรมชาติย่อมทำให้เกิดทุกข์ ขณะที่คำว่า “เศรษฐศาสตร์” เป็นวิชาที่ว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับโลกทรัพย์ เพื่อดำรงสถานภาพของความเป็นมนุษย์ “พุทธเศรษฐศาสตร์” จึงหมายถึงการนำเอาคำสอน

^{๓๔} ดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, “การใช้การสร้างตัวชี้วัดเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียง โดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๖-๓๓.

ของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์เข้ากับวิชาเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนามาจากอารยธรรมตะวันตก โดยสรุปก็คือ วิชาที่ว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะทำให้ปัจเจกบุคคลและสังคมบรรลุสันติสุข จากการมีชีวิตอยู่ในโลกของวัตถุภายใต้เงื่อนไขของการมีทรัพยากรที่จำกัด ทั้งนี้ งานวิจัยระบุว่า การผลิตในทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งหนึ่งสิ่งใดออกมาหรือทำให้เกิดใหม่ ซึ่งเป็นคำนิยามที่ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงแห่งธรรมชาติ แท้จริงการผลิตหมายถึงการแปรสภาพสิ่งหนึ่งให้เป็นอีกสิ่งหนึ่ง จากแรงงานหรือวัตถุนึงไปเป็นอีกอย่างหนึ่ง สิ่งที่ถูกแปรสภาพคือ ปัจจัยการผลิต เมื่อผ่านกระบวนการแปรสภาพแล้วเรียกว่า ผลผลิต เป็นทั้งสินค้าและบริการ ดังนั้น ในกระบวนการผลิตมักจะมีการทำลายอยู่ด้วยเสมอ กระบวนการผลิตจึงต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต และ ผลผลิตที่ได้จากกระบวนการผลิต นอกจากนั้น คำสำคัญที่ว่า กำไรปกติ (Normal Profit) ธุรกิจควรดำเนินกิจกรรมการผลิตหรือบริการที่ไม่น้อยเกินไปจนต่ำกว่าจุดกำไรปกติจุดที่หนึ่ง เพื่อให้กิจการสามารถอยู่รอดได้ และไม่มากเกินไปจนสูงกว่าจุดกำไรปกติจุดที่สอง เพื่อไม่ให้ประสบภาวะเสี่ยงหรือขาดภูมิคุ้มกันในธุรกิจ โดยจุดที่เหมาะสมที่สุด คือ บริเวณประมาณกึ่งกลางของจุดกำไรปกติทั้งสอง ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณที่ก่อให้เกิดกำไรทางเศรษฐศาสตร์ โดยที่ธุรกิจไม่จำเป็นต้องลดศักยภาพหรืออ้อมความสามารถในการผลิตและบริการ หรือเพิ่มศักยภาพขยายกำลังการผลิตจนทำให้กำไรทางเศรษฐศาสตร์ลดน้อยถอยลงไปสู่จุดกำไรปกติ ในการดำเนินธุรกิจตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จะคำนึงถึงกำไรทางเศรษฐศาสตร์มากกว่าการแสวงหากำไรสูงสุดในทางบัญชี อีกประการหนึ่งคือความยั่งยืนในธุรกิจ รายงานการวิจัยชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน พากเพียร และความรอบคอบระมัดระวัง โดยมีคุณธรรมที่เกี่ยวกับความเมตตา การแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูล ประสานงานและประสานประโยชน์ ประกอบเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า แต่การที่จะครบวงจรทางธุรกิจคงต้องคำนึงถึงตลาดที่ผู้บริโภคตอบรับในสินค้าของเกษตรกรที่เริ่มต้นเปลี่ยนแปลงในการมีสินค้าหรือบริการใหม่เข้าตลาด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาต้นแบบตราสินค้าที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย และความเข้าใจผู้บริโภคว่ามีความหลากหลาย โดยบางกรณีผู้บริโภคจะซื้อสินค้าที่มีภาพลักษณ์สอดคล้องกับบุคลิกภาพ และภาพลักษณ์ของตน แต่บางครั้งตัดสินใจซื้อตามตัวตนในอุดมคติที่แตกต่างจากตัวตนที่แท้จริง จากงานวิจัยของ ดร.อริชัย อรรถอุดม^{๓๕} นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ตระหนัก และศึกษาประกอบเพื่อให้เห็นความสำคัญของแนวโน้มการสื่อสารและได้ข้อมูลสรุปว่า การตลาดแบบผสมผสานในอนาคต นักสื่อสารการตลาดจะใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสื่อสารการตลาดมากขึ้น จากงานวิจัยของ ดร.กึ่งกาญจน์ ภัทรธรรมมาศ^{๓๖}

^{๓๕} ดร.อริชัย อรรถอุดม, “การพัฒนาแนวคิดและมาตรวัดต้นแบบตราสินค้า เพื่อประยุกต์ใช้เชิงการตลาด”, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๔๐๒.

^{๓๖} กึ่งกาญจน์ ภัทรธรรมมาศ, “พัฒนาการและอนาคตของแนวคิดและการใช้การสื่อสารการตลาดแบบผสมผสานในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๖.

การทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้ได้รับทราบถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาการพัฒนาเกษตรกรไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยปัญหาเกิดขึ้นจากผลของการนำทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักมาประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาในช่วงเวลาที่ผ่านมาโดยกำหนดให้ผลที่ได้จากการทบทวนเป็นพื้นฐานแบบอย่างงานวิจัยขึ้นนี้เพื่อวิจยหาแนวทางชีวิตที่บริบูรณ์จากการใช้ปัจจัยเพื่อการบริโภคให้น้อยที่สุดโดยเน้นสัมมาอาชีวะที่ประกอบอยู่ในมรรคที่มีองค์แปดหรือรากฐานที่ใช้วางแผนการพัฒนาประเทศสู่ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่แนวพุทธนั้นคือ มัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งประชาชนทุกคนสามารถประพฤติปฏิบัติตามได้ในชีวิตและการทำงานปัจจุบัน

สรุปกระบวนการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธ สามารถเริ่มได้ด้วยบุคคลโดยมีภาครัฐเป็นเพียงผู้เสริมและกำกับดูแลกฎระเบียบ ซึ่งเกษตรกรเป็นมนุษย์และในแนวพุทธ ความสุขที่ยั่งยืนของมนุษย์ ไม่ได้วัดจากภาวะการตอบสนองมนุษย์ด้วยความพึงพอใจสูงสุดด้านวัตถุ แต่เป็นเพราะทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักและนักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่เน้นปริมาณการบริโภคเป็นตัวชี้วัดสำคัญ ปัญหาและสาเหตุของการพัฒนาเกษตรกรไทยด้วยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลักจึงจำเป็นต้องมีการนำกระบวนการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธมาวิเคราะห์ร่วมกับหลักปฏิบัติของสังคมทั่วไปในปัจจุบันที่เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รวมถึงหลักธรรมและหลักการสอนทั่วไปของพระพุทธเจ้าเป็นข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนคำตอบของการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธในกิจกรรมที่ทำการศึกษาแบบอย่างในงานวิจัยรูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยมีความเป็นมาและประเด็นสำคัญเกี่ยวข้องกับคนส่วนใหญ่ของประเทศคือ เกษตรกร โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมพร้อมทั้งสร้างรูปแบบ (Model) สัมเคราะห์นวัตกรรมการพัฒนาให้มีความสามารถแก้ปัญหาของเกษตรกรในภาพรวมด้านเศรษฐกิจ และสังคม ด้วยวิธีการสื่อสารแนวพุทธเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมสู่เศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นงานวิจัยจึงประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เป็นหลัก โดยมีการวิจัยขั้นต้นแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ของงานเก็บข้อมูลทางสถิติผู้ใช้บริการทางด่วนข้อมูลการเกษตรมาประกอบเหตุผลงานวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพมาจาก ๑. ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง และ ๒. ใช้กระบวนการประยุกต์ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM Model) ทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (Unified Theory of Acceptance and Use of Technology : UTAUT) และทฤษฎี Instructional Design Model (ADDIE: Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation) ซึ่งเป็นทฤษฎีรวมที่กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ใช้งานระบบเรื่องของการยอมรับในการใช้เทคโนโลยี (Venkatesh e al., ๒๐๐๓) ศึกษาพฤติกรรมความต้องการ และปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการบูรณาการ ตลอดจนการออกแบบการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการ

วางแผนอย่างเป็นระบบ มีทฤษฎีทางการเรียนรู้ จิตวิทยาการศึกษา การกำหนดบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง และ ๓. จัดการสื่อสารแนวพุทธกับนวัตกรรมการจัดการเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมสู่เศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และ สนทนากลุ่ม (Focus Group) ในกลุ่มของเกษตรกรทั่วไป ที่เข้าร่วมกิจกรรม ปราชญ์ชาวบ้าน เกษตรกรที่ได้รับรางวัลเครือข่ายเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิด ผู้พึงรายการวิทยุ ผู้เข้าร่วมสัมมนาในงานที่จัดร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ผู้จัดการสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน และเจ้าหน้าที่ Farmer Info ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๑ - พ.ศ.๒๕๕๗ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถามการวิจัยเชิงปริมาณและนำผลมาสนับสนุนงานวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิเคราะห์ผ่าน TAM และ UTAUT Model ด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) วิธีการวิจัยเชิงสังเกต (Observational Research) การวิจัยด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Research) โดยในขั้นสรุปผลการวิจัย เพื่อตอบสนองการศึกษาเชิงบูรณาการที่เป็นนวัตกรรมในหลายศาสตร์และมากมุ่มมองให้รอบคอบ ผลงานวิจัยจึงสังเคราะห์ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ ๔. การวิจัยขั้นต้นแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ของโครงการ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร ประกอบเป็นเหตุผลสนับสนุนรูปแบบนวัตกรรม ใน ๔ ส่วนหลัก คือ

๑.๗.๑ วิเคราะห์โครงการกับการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้กรอบทฤษฎีการผลิต ทฤษฎีการบริโภค ทฤษฎีการตลาดและทฤษฎีการกระจายผลผลิต ในปัจจัยหลักและกระบวนการของการพัฒนาเกษตรกรรม ในส่วนที่นำมาใช้สำหรับการวางแผน การพัฒนาและดำเนินงานของ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร

๑.๗.๒ โครงการกับการพัฒนาตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์ หลักธรรมสำคัญซึ่งนำมาวิเคราะห์เป็นต้นแบบเครื่องมือวิจัย เพื่อหาเหตุผลของการประยุกต์หลักธรรมผ่านกระบวนการวิจัย จากในโครงการที่สามารถพัฒนาเกษตรกรผ่านอายตนะ ๖ ตามแนวพุทธ ซึ่งหลักธรรมประกอบไปด้วย

๑.๗.๒.๑ ไตรสิกขา	๑.๗.๒.๒ อิทธิบาท ๔
๑.๗.๒.๓ พรหมวิหาร ๔	๑.๗.๒.๔ สังคหวัตถุ ๔
๑.๗.๒.๕ กัลยาณมิตรธรรม	๑.๗.๒.๖ มัชฌิมาปฏิบัติ
๑.๗.๒.๗ โยนิโสมนสิการ	๑.๗.๒.๘ สัปปริสธรรม ๗
๑.๗.๒.๘ อัปปมาทธรรม	๑.๗.๒.๙ เบญจศีล เบญจธรรม
๑.๗.๒.๑๑ ปฏิจาสัมปทา	๑.๗.๒.๑๒ พหุสุต, พหุสัจจะ
๑.๗.๒.๑๓ มรรคมิ้องค์ ๘	๑.๗.๒.๑๔ อริยสัจ ๔
๑.๗.๒.๑๕ หิริ โอตตัปปะ	

ร่วมกับอีก ๓ ศาสตร์หลัก วิเคราะห์รวมกันเป็น ๕ ศาสตร์หลัก สำหรับนำมาประกอบเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือในกระบวนการวิจัย ได้แก่

- ๑.๗.๒.๑๖ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทำงาน
- ๑.๗.๒.๑๗ CSR (Corporate Social Responsibility)
- ๑.๗.๒.๑๘ การสื่อสารแนวพุทธ ทั้งหมดภายใต้สมมุติฐานความเชื่อสองส่วนสำคัญ คือ

๑. มีความเชื่อว่าคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนสิ่งที่เป็นธรรมชาติ^{๓๗} เป็นความจริงสากล เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง และผู้ปฏิบัติ ทรงรู้เข้าใจสิ่งที่สอนอย่างถ่องแท้สมบูรณ์ ด้วยเมตตา มุ่งประโยชน์แก่ผู้รับคำสอนเป็นที่ตั้งโดยไม่หวังผลตอบแทน ทำได้จริงอย่างที่สอน เป็นตัวอย่างที่ดีโดยไม่ต้องพิสูจน์

๒. มีความเชื่อว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างความเข้มแข็งสำหรับการแข่งขันและพัฒนาประเทศ จากเนื้อความตามกรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) และฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

๑.๗.๓ วิจัยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวพุทธด้วยหลักธรรม อริยสัจ ๔ โดยวิเคราะห์ให้รู้ว่า ปัจจยโคเป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้ ปัจจยโคเป็นสิ่งที่ควรละหรือกำจัดหรือเป็นสิ่งที่ควรทำให้แจ้ง และ ปัจจยโคเป็นสิ่งที่ควรเจริญคือดำเนินการ เพราะการปล่อยตัวตามโชคชะตาไม่เป็นทางแห่งความมั่นคงปลอดภัย เราจะต้องเห็นตามภาวะปัจจุบันด้วยปัญญา ตามตารางที่ ๑ โดยสรุป^{๓๘}

ตารางที่ ๑ แสดงความสัมพันธ์ของหลักธรรมอริยสัจ ๔ ซึ่งเชื่อมโยงกับญาณ ๓

ญาณ ๓ สัจจะ ๔	สัญญาณ รู้สัจจะ	กิจญาณ รู้กิจ	กตญาณ รู้ว่าได้ทำกิจนั้นแล้ว
ทุกข์ ^{๓๙}	รู้ว่าปัญหาคืออะไร อยู่ที่ไหน	รู้ว่าปัญหานี้ต้องเข้าใจ สภาพและขอบเขต	รู้ว่าได้เข้าใจสภาพและ ขอบเขตปัญหาแล้ว
สมุทัย ^{๔๐}	รู้ว่าสาเหตุของปัญหา คืออะไร	รู้ว่าจะต้องแก้ไขที่ สาเหตุนั้น	รู้ว่าสาเหตุนั้นได้แก้ไข กำจัดแล้ว
นิโรธ ^{๔๑}	รู้ว่าภาวะหมดปัญหาที่ ต้องการคืออะไร คน ต้องการหรือควร ต้องการอะไร	รู้ว่าภาวะนั้นเป็น จุดหมายที่จะต้องไป ให้ถึง	รู้ว่าได้บรรลุจุดหมาย นั้นแล้ว
มรรค ^{๔๒}	รู้ว่าวิธีการแก้ปัญหา เป็นอย่างไร	รู้ว่าวิธีการนั้นจะต้อง ลงมือปฏิบัติ	รู้ว่าได้ปฏิบัติตามวิธี การนั้นเสร็จสิ้นแล้ว

^{๓๗} พระราชวรมุนี (ประยูร ปยุตโต), เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๐).

^{๓๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๑), หน้า ๕๐๔-๕๑๑.

^{๓๙} ส.ม.(ไทย) ๑๕/๑๘๐-๑๘๑/๕๖-๕๗, ๐ง.ทสก.(ไทย) ๒๔/๑๓/๑๔, ๐ภ.วิ.(ไทย) ๓๕/๕๔๐/๔๖๐.

^{๔๐} ส.ม.อ.(ไทย) ๓/๑๐๘๑/๓๘๐, สารศก.ฎีกา(ไทย) ๓/๑๖/๒๑๕.

^{๔๑} ที.ส.อ.(ไทย) ๔๑๑/๓๐๔-๓๐๕.

^{๔๒} ที.ม.(ไทย) ๑๐/๓๒๕/๒๑๔, ม.อ.(ไทย) ๑๔/๓๒๕/๒๕๗, ๐ภ.วิ.(ไทย) ๓๕/๒๐๕/๑๗๑, ๔๘๖/๓๗๑.

การวิเคราะห์งานวิจัย ได้นำตารางมาสรุปผลเชื่อมโยงกับเอกสารข้อมูลตัวอย่างระหว่างปี พ.ศ.๒๕๔๑ – พ.ศ.๒๕๕๗ จากนโยบาย การวางแผนงาน วิธีการปฏิบัติ การบริหาร การตรวจสอบ ผลงาน และการวัดผลของโครงการ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร ด้วยการจำแนกผลที่เกิดทาง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เลือกศึกษาจากฐานข้อมูลของผู้ใช้ใน ๑๐ จังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งสถานีวิทยุ DFM ร่วมด้วยช่วยกัน และเป็นศูนย์ให้ข้อมูลพร้อมกิจกรรมหลักบนพื้นที่ ครอบคลุมบริเวณโดยรอบ ตามขอบเขตของรัศมีการกระจายเสียง ทำการวิจัยในสมาชิกที่รับบริการความรู้ทางการเกษตรผ่าน ข้อความสั้น SMS ไปยังโทรศัพท์มือถือ ซึ่งมีอยู่ในปัจจุบัน ๒๕๐,๐๐๐ ราย ทั่วประเทศ ด้วยการ ประยุกต์ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประกอบกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เป็นแกนหลักในการวิจัยฉบับนี้จากหลักกรรมในพระไตรปิฎก และเพื่อความสำเร็จของ งานวิจัย จึงศึกษาสารและกิจกรรมที่จัดในพื้นที่หลักที่มีสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันประจำอยู่ โดยผู้รับสาร จะอยู่ในพื้นที่หลักของจังหวัดเชียงราย พะเยา โกล นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี สระบุรี ระยอง ชัยนาท ชุมพร นครศรีธรรมราช ศึกษาตัวตัวแปรต้น คือ การได้รับความรู้เพิ่มของเกษตรกร และส่งผลต่อ ตัวแปรตามคือ ต้นทุนผลผลิตลดลงได้ ประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น มีอาชีพเสริม อาชีพใหม่ การลดรายจ่าย ครัวเรือน และมีผลต่อเนื่องทำให้รายได้ตนเองหรือครัวเรือนเพิ่มขึ้น ความสนใจในการศึกษาและช่องทาง การหาซึ่งข้อมูลก่อนการตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นในการศึกษาต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมพร้อมการ แบ่งปัน โดยงานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้มุ่งพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ แต่จะใช้การพรรณนา แบบจำลอง แผนภาพ ผสมผสานในการวิจัย ด้วยแนวทางศึกษาข้อมูลจากการบริหารงาน การประชุม ตั้งแต่การวางแผนนโยบาย การประสานงานกับองค์กรเครือข่าย งานบริหารในเรื่องของวิธีจัดการทุน เวลา ทรัพยากรบุคคล ทั้งกับผู้ที่สร้างสรรค์ข้อความสั้น ผู้ดำเนินรายการวิทยุช่วงที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ศูนย์บริการข้อมูลตอบคำถามทั้งจากโทรศัพท์และเข้าพบยังสถานี บทความให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารและ ดีพิมพ์ผู้สาธารณะชน บทวิเคราะห์ของสื่อมวลชนหรือภาครัฐ ข้อมูลจากผู้ดำเนินกิจกรรมบนพื้นที่ ผู้ที่ เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ชนะการประกวดเครือข่ายเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิด ผลการสัมมนางานพัฒนาการ เกษตร งานวิชาการและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเกณฑ์การตัดสินจากการประกวดผลงานทางด้าน CSR จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง (กปร.) และนวัตกรรม ICT Excellent Awards จาก Thailand Management Association (TMA)

๑.๗.๔ วิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมจากการวิจัยเชิงปริมาณขึ้นต้น เพื่อศึกษาวิเคราะห์และ ประเมินผลผู้ใช้บริการ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร ถึงประสิทธิผลของบูรณาการที่เกิดขึ้น สำหรับ เป็นแนวทางในการนำความต้องการส่วนใหญ่ของข้อมูลของที่เกษตรกรจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยน พฤติกรรมโดยการใช้เทคโนโลยีผ่านโทรศัพท์มือถือ ด้วยการทำแบบสอบถามที่คำถามมาจากการวิจัยเชิง คุณภาพในขั้นของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์เพื่อจะผ่านการทดสอบและวิเคราะห์ทาง คณิตศาสตร์ โดยได้ข้อสรุปของตัววัดผลและนำไปสู่ การวิเคราะห์ที่สมบูรณ์ของการศึกษาพฤติกรรม ความต้องการและปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อบูรณาการนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อพัฒนาเกษตรกรสู่ เศรษฐกิจพอเพียง และได้ตัวแบบใหม่ (Model) เพื่อประยุกต์ในงานพัฒนาประเทศต่อไป

งานวิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามคุณภาพชีวิตเชิงอัตวิสัย (Subjective Well-Being) และคำถามปลายเปิดร่วมกัน เพื่อค้นหาผลและความสัมพันธ์ของดัชนีตัวชี้วัดที่สามารถกำหนดระดับของผลจากการใช้บริการ ด้วยงานทดลองในกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนประชากรแน่นอน (Finite Population) ของผู้ใช้บริการ *๑๖๗๗ จากหลักบูรณาการ การสื่อสารแนวพุทธเพื่อพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในผล ๑๕ ประเด็น โดยใช้สูตร Yamane ที่ความคลาดเคลื่อนร้อยละ ๕ หรือความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ ซึ่งมีจำนวนผู้ใช้บริการถึงปัจจุบัน ๒๕๐,๐๐๐ ราย จะได้ความต้องการเก็บข้อมูล ๔๐๐ กรณีศึกษา เป็นแนวทางการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling Method) โดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling, Judgment Sampling)

$$\begin{aligned} n &= N / (1 + Ne^2) \\ n &= 250,000 / (1 + 250,000(0.05^2)) \\ n &= 400 \end{aligned}$$

ในการศึกษาจะเก็บ ๑,๐๐๐ ชุด (non population) จากผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ของ ๑๐ สถานีหลักวิทยุร่วมด้วยช่วยกันซึ่งเป็นผู้เผยแพร่กิจกรรมและลงพื้นที่ สถานีละ ๑๐๐ ชุด จึงทำให้ความแม่นยำสูงขึ้น โดยทำการสุ่มแบบQuota Sampling จากผู้ใช้บริการและฟังข้อมูล

ชุดคำถามได้ถูกจัดสร้างขึ้น ทดสอบความเข้าใจ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ถึง ๒๕๕๗ ด้วยวิธีการ

๑. เก็บรวบรวมข้อมูลคำถามที่สำคัญจากงานสนามของผู้ใช้บริการ

๒. จากผู้ชนะรางวัลเครือข่ายเกษตรกรสำนักรักบ้านเกิด

๓. ประชาชนชาวบ้าน นักวิชาการในงานสัมมนาบนพื้นที่

๔. ความคิดเห็นของผู้ฟังผ่านการจัดรายการวิทยุ การกลั่นกรองโดยประสบการณ์ความเชี่ยวชาญของผู้จัดการสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน และคณะผู้บริหารของ ๑ องค์กร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามจะใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย การเปรียบเทียบแผนภูมิเพื่อศึกษาแนวโน้มและใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใน ๑๕ ดัชนีชี้วัดการทำงานของ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร ที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ รูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง อันประกอบไปด้วย

ดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจการทำงาน

๑. การเพิ่มรายได้จากการขายสินค้า

๒. การลดรายจ่ายในต้นทุนการผลิต

๓. ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้นจากความรู้ที่เพิ่มขึ้น

๔. การเพิ่มรายได้จากอาชีพที่เพิ่มขึ้น

ดัชนีชี้วัดทางการเรียนรู้ การศึกษา

๕. ความสนใจใช้ช่องทางสื่อสารด้วยเทคโนโลยีใหม่และความต่อเนื่องของการใช้ประโยชน์
๖. สนใจการศึกษาข้อมูลต่างๆเพิ่มขึ้น
๗. การให้ข้อมูลและบริการต่อเนื่อง
๘. ความพึงพอใจจากการบริการข้อมูล

ดัชนีชี้วัดความศรัทธา ความเชื่อมั่น

๙. ศรัทธาและเชื่อมั่นในบริการ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตรเพียงใด เมื่อทราบว่าข้อมูลเป็นบูรณาการ นวัตกรรมสื่อสารแนวพุทธ เพื่อพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง

ดัชนีชี้วัดการมีส่วนร่วมทางสังคม

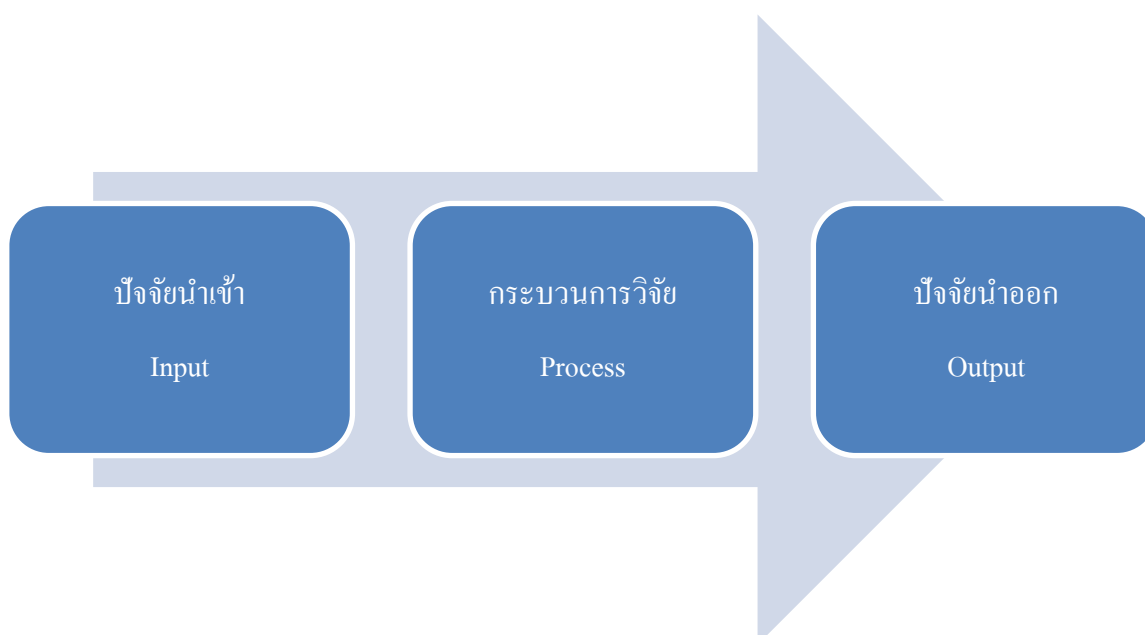
๑๐. ใส่ใจในการร่วมปรับปรุงบริการ *๑๖๗๗
๑๑. การมีส่วนร่วมกับชุมชน สังคม แนะนำในสิ่งที่เห็นประโยชน์
๑๒. การมีส่วนร่วมทางสังคม ชุมชนเข้มแข็ง

ดัชนีชี้วัดทางด้านคุณภาพชีวิต

๑๓. มิตินาสุขภาพแข็งแรงขึ้น
๑๔. ความเป็นอยู่ในด้าน บ้านพักอาศัย ความพอใจและความสุขในชีวิต ครอบครัวดีขึ้น
๑๕. รู้จักการวางแผน มีเป้าหมายในชีวิต

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในทุกขั้นตอนจะเป็นในลักษณะ ดังนี้

งานวิจัยใช้วิธีการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำเสนอผลการวิจัยใน ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. ศึกษาการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง
๓. ศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง
๔. ศึกษานวัตกรรมสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง
๕. วิเคราะห์นวัตกรรมสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง
๖. เสนอรูปแบบนวัตกรรมสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ใน ๔ ขั้นตอน

๑.๘.๑ วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) เชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาวิเคราะห์ผ่านการประยุกต์ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (TAM Model) ทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (UTAUT) จากผู้ใช้บริการ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร ซึ่งเป็นผู้นำข้อมูลไปดำเนินงานทดลองจริงสำหรับการประกอบอาชีพ โดยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในแต่ละขั้นตอนได้ตามตารางที่ ๒ สำหรับส่วนของขั้นตอนดำเนินการวิจัยจากทฤษฎี TAM Model and UTAUT

ตารางที่ ๒ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยในการยอมรับรูปแบบของนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรผู้เศรษฐกิจพอเพียง (Technology Acceptance Model)

ขั้นตอนในการพัฒนา นวัตกรรม (TAM Model and UTAUT)	กระบวนการในการวิจัย (Process of Research)	จุดประสงค์ในการวิจัย (Research Objective)
ขั้นตอนที่ ๑. ระบุความต้องการของ ลูกค้าหรือเป้าหมาย (Identification of Customers' Needs)	๑. ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) บทความทางวิชาการ เอกสารงานสัมมนา บทสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือรวมทั้งสื่อ On Line เกี่ยวกับการปัญหาเกษตรกร วงจรแห่งความยากจน การพัฒนาในยุคของเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาของเกษตรกร ประกอบไปด้วย ๑. ผู้จัดการสถานีวิทยุ ๑๐ ท่าน ๒. เจ้าหน้าที่ตอบคำถามทาง โทรศัพท์ ๑๐ ท่าน ซึ่งรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เกษตรกรมาจากการลงพื้นที่จัด กิจกรรม เช่น การสัมมนา การ อบรม รวมถึงการรับสายปรึกษา ทางวิทยุโดยเฉลี่ยเดือนละ ๑๐,๐๐๐ ราย ๓. ข้อมูลของมูลนิธิสำนึกกรักบ้าน เกิดตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ ถึง ๒๕๕๗ เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกร	ศึกษารากฐานปัญหาหลักของ เกษตรกร เช่น หนี้สิน พื้นที่ทำกิน ดันทุนการผลิต เพื่อเป็นข้อมูลฐานหา แนวทางในการแก้ไขปัญหาจากสิ่ง ที่ต้องการในเรื่องความรู้ วิธีการสื่อสาร ที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การผลิต วิถีหาโอกาสทางการตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่มซึ่งจะทำให้รายได้ เพิ่มขึ้น บริโภคปลอดภัย แก้ปัญหา ส่วนรวม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และ สังคม โดยเพิ่มมุมมองข้อมูลของการ ใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ตลอดจนวงจรทางการเงินของ เกษตรกรทั่วไปที่เป็นอยู่ ศึกษา ลักษณะของเสถียรภาพราคาสินค้า เกษตรที่เกิดกับเกษตรกรและราคา ตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภค ตลอดจน ลักษณะพื้นฐานของวิถีความคิดใน เรื่องแผนพัฒนาอาชีพ อนาคต ครอบครัว รวมถึงการมีส่วนร่วม กับ ชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน ระยะสั้นหรือยาวต่อไป

ขั้นตอนในการพัฒนา นวัตกรรม (TAM Model and UTAUT)	กระบวนการในการวิจัย (Process of Research)	จุดประสงค์ในการวิจัย (Research Objective)
ขั้นตอนที่ ๒. ข้อกำหนดทางเทคนิค ที่สอดคล้องกับ เป้าหมาย (Establish Target Specifications)	สรรหาวิธีการดำเนินกิจกรรมให้ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและระบุ พร้อมสร้างเทคโนโลยีการสื่อสาร แนวพุทธ จากการพบสัมภาษณ์ อย่างน้อย ๑๐ คน จากใน ๑๐ สถานี่ จากการสอบถามแบบเปิด อิสระความคิดในรายการวิทยุทุก วันจันทร์ถึงศุกร์ วันละ ๒ ชั่วโมง (๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐) ใน ๑๐ สถานี่ จากการสอบถามในการจัดงาน สัมมนา อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง สะสมตั้งแต่สิงหาคมปี ๒๕๕๑ ถึง ๒๕๕๗ และได้ข้อสรุปของ เทคนิคที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่ม เช่น SMS ในบุคคลทั่วไป การโทร เข้า Call Center เพื่อให้คำปรึกษา ด้วยภาษาท้องถิ่น MMS, Video Clip, Internet วิธีการเชื่อมต่อกับ เทคโนโลยีสื่อสารเดิมเช่น วิทยุ ท้องถิ่น ขบวนแห่ เอกสารแจก ผ่านการสื่อสารแนวพุทธ ที่สอน ความจริงด้วยความเข้าใจมีเมตตา ไม่หวังสิ่งตอบแทนทำได้จริง มี แรงจูงใจด้วยการสอนจากธรรมชาติ พรหมวิหาร ๔ ผ่านอายตนะ ๖ แบบพหุสูต และมีหิริ โอตตัปปะใน การยอมรับนวัตกรรมใหม่	สังเคราะห์ตัวแปรทางเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและยอมรับ การใช้สำหรับการปฏิบัติตาม ตั้งแต่ เริ่มแรกทั้งในเรื่องวิธีการใช้ เทคโนโลยีสื่อสาร การวางแผนนำ ข้อมูลไปปฏิบัติ การตรวจสอบแก้ไข ปัญหาร่วมกับทีมงานด้วยวิธีใด การ ปรับตัวร่วมกันในวงจรการผลิต การตลาดและการพัฒนาด้วย เทคโนโลยีแนวพุทธ รวมถึงวาง แนวทางของเทคนิคที่เป็นการสอน ด้วยเทคโนโลยีใหม่อีกระดับใน อนาคต

ขั้นตอนในการพัฒนา นวัตกรรม (TAM Model and UTAUT)	กระบวนการในการวิจัย (Process of Research)	จุดประสงค์ในการวิจัย (Research Objective)
ขั้นตอนที่ ๓. สร้างแนวคิดที่ตอบ ความต้องการ (Generate Product Concepts)	การสร้างข้อความและกิจกรรมการ พัฒนา เช่น การอบรม การ ประกวดเครือข่ายเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิด ที่มีขนาดและรหัสที่ เข้าใจในกลุ่มเกษตรกร ด้วยการ ทดสอบและปรับเปลี่ยน ตลอดเวลาจากหน่วยงานทาง วิชาการจากภาครัฐและเอกชน การ จัดรายการด้วยการรับข้อมูลตอบ กลับจากผู้ฟังทางสถานีวิทยุ และ การโทรปรึกษาทุกวันระหว่างเวลา ๘.๐๐ – ๑๗.๐๐ น. โดยข้อมูลปรับ จากฐานความรู้ในสาขาวิชา การเกษตร ภูมิปัญญาจากปราชญ์ ชาวบ้าน ได้หลักของกลไกพันธมิตร ธรรม อริยสัจ ๔ ไตรสิกขา เบญจศีล เบญจธรรม และการ ช่วยเหลือแต่ละระดับเป็นขั้นตอน อย่างมีระบบ (โยนิโสมนสิการ) เพื่อการวิเคราะห์ด้วยหลักธรรม และการสื่อสารแนวพุทธ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มัชฌิมาปฏิปทา โยนิโสมนสิการ) ทฤษฎีพุทธเศรษฐศาสตร์และการ จัดการ ทฤษฎีความเป็นนวัตกรรม เชิงพุทธและ CSR แนวพุทธ นำ ๕ ศาสตร์มาสรุปเป็นกรอบแนวคิด การวิจัย	ได้แนวทางในการรวบรวมข้อมูลและ สร้างนโยบายองค์กร แนวการปฏิบัติ ที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ถือ หุ้น คณะผู้บริหารให้สอดคล้อง สนับสนุนการทำงานทั้งในส่วนของ ทุน ระยะเวลาการทำงาน และ บุคลากร รวมถึงนโยบายการปฏิบัติ เพื่อหาพันธมิตรที่มีวัตถุประสงค์ เดียวกันสำหรับรวมกำลังและสานต่อ งานในระดับท้องถิ่น ประเทศ หรือ นานาชาติ ด้วยบริบทสังคมโลกที่มี แนวทางของการอยู่ร่วมกันและ พัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นมาตรฐานร่วม (Sustainable Development) เนื่องจาก เป็นการพัฒนาที่มีปัจจัยเป็นเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ต้องประกอบ กันอย่างสมดุลในการทำงานทั้ง ภาครัฐ เอกชน และส่วนตน

ขั้นตอนในการพัฒนา นวัตกรรม (TAM Model and UTAUT)	กระบวนการในการวิจัย (Process of Research)	จุดประสงค์ในการวิจัย (Research Objective)
ขั้นตอนที่ ๔. เลือกที่แนวคิดที่ เหมาะสม (Select Product Concepts)	วิเคราะห์และสรุปโดยใช้แนว วิเคราะห์ปัจจัยสมุปบาท และ อริยมรรคมีองค์ ๘ ร่วมกับผล วิเคราะห์ที่มาจากการทบทวน วรรณกรรม บทสัมภาษณ์เชิงลึก จากแบบสอบถามทั้งแบบเลือก และเสนอความคิดเห็นในพื้นที่ การสอบถามจากชั่วโมงจัดรายการ กิจกรรมบนพื้นที่ รวมถึงการเข้า ร่วมแข่งขันด้วยหลักเกณฑ์ของ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับ โครงการเสริมสร้างและ รับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยหน่วยงานหลักที่นำ หลักเกณฑ์มาพิจารณาวิเคราะห์คือ Thailand Management Association (TMA), สำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อ ประสานงานโครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง (กปร.), The Stock Exchange of Thailand Awards (SET Awards)	เพื่อให้ได้ต้นแบบ ที่จะทดสอบใช้งาน สำหรับตอบสนองต่อการวางแผน ปฏิบัติ ที่ตรงแนวคิดและความ ต้องการของเกษตรกรภายใต้ หลักธรรมเพื่อให้เกิดผลตรงตาม เป้าหมายนโยบายและงานวิจัยการ ปฏิบัติงานเพื่อสร้างความสมดุลด้วย การเพิ่มความรู้แก่เกษตรกร หาวิธีลด รายจ่าย เพิ่มรายได้ ด้วยกลยุทธ์ที่มีผล ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิด การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ก้าวสู่ ความสุขที่ยั่งยืนจาก นวัตกรรม การ สื่อสารแนวพุทธกับนวัตกรรมการ จัดการเพื่อพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจ พอเพียง (Develop The Prototype of Innovation)

ขั้นตอนในการพัฒนา นวัตกรรม (TAM Model and UTAUT)	กระบวนการในการวิจัย (Process of Research)	จุดประสงค์ในการวิจัย (Research Objective)
ขั้นตอนที่ ๕. ทดสอบแนวคิด (Test Product Concepts)	ทดสอบผลวิเคราะห์การยอมรับใน การวิจัยเชิงคุณภาพ และศึกษา ข้อมูลแบบทฤษฎีประกอบ จาก การประชุมและฝึกเจ้าหน้าที่ ประจำ Farmer Info ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ แต่ละสถานีนจำนวน ๒๐ ท่าน พนักงานทำข้อมูล ออกแบบ พัฒนา IT Technology และ Application รวม ๑๐ ท่าน ด้วยการ สนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์และส่งรายงานและ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) จากเครือข่ายเกษตรกร ที่เกี่ยวข้องซึ่งถูกคัดเลือกจากทั้ง ประเทศ ๑๕๕ ราย ประกอบกับ ข้อมูลที่ได้จากการเจรจาเพื่อหา ความเข้าใจและตกลงร่วมกันเพื่อ การยอมรับความร่วมมือกำหนด หมวดข้อความทั้ง ๓ หมวดจาก ผู้ให้ข้อมูลทั้ง ๕๐ องค์กร และผู้ใช้ ข้อความจากจำนวนแรกถึง ๒๕๐,๐๐๐ ราย ทดสอบความ คล่องตัวและประสิทธิผลของ Call Center การลงพื้นที่เก็บข้อมูลและ ขยายจำนวนผู้รับพร้อมผลที่นำไป ปฏิบัติ การยอมรับลักษณะ เทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นในแต่ละ ช่วงเวลา กิจกรรมบนพื้นที่โดย	ได้ผลการทดสอบ วิเคราะห์และ ประเมินผลผู้ใช้บริการข้อมูล *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตรถึง ประสิทธิผลของบูรณาการที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสำหรับการกำหนดแผนงาน นั้นต่อไปที่จะใช้สำหรับการขยายใน ส่วนของทีมงาน การสร้างข้อมูล การ หาเครือข่ายและพันธมิตรที่เกี่ยวข้อง เพิ่มเติม ตลอดจนการสรรหาและ คัดเลือกเทคโนโลยีที่เข้ากับผู้ใช้ตาม หลักของผู้รับการสื่อสารซึ่งเกิด ประสิทธิผล ด้วยการเติมเต็มได้ ถูกต้องกับปัญหาและความต้องการ ในพฤติกรรมทุกส่วนที่เกี่ยวข้องทั้ง ผู้ให้และผู้รับจึงจะส่งผลต่อการปรับ พฤติกรรมและยอมรับนวัตกรรมการ พัฒนาที่มากับเทคโนโลยีมือถือหรือ คอมพิวเตอร์

ขั้นตอนในการพัฒนา นวัตกรรม (TAM Model and UTAUT)	กระบวนการในการวิจัย (Process of Research)	จุดประสงค์ในการวิจัย (Research Objective)
	พิจารณาจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อพัฒนา ผลตอบรับต่อการขยาย การใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ต่อเนื่อง ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณเป็นขั้นที่ ๓. (Questionnaire Research)จาก แบบสอบถามจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด (เก็บมากกว่า ๔๐๐ ชุด) โดย เก็บ จากผู้ใช้ข้อมูลทั่วประเทศจาก ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ Farmer Info ของ ๑๐ จังหวัดหลักเป็นผู้ เก็บเพราะเป็นผู้ที่อยู่กับข้อมูล การ เป็นที่ปรึกษา เก็บผล และพัฒนา แก้ไขต่อในพื้นที่รับผิดชอบ	
ขั้นตอนที่ ๖. กำหนดคุณสมบัติ สุดท้าย (Set Final Specification)	นำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลและ สังเคราะห์ กำหนดหน้าที่การ ปฏิบัติด้วยการตั้งสำนักงานสำนัก รักบ้านเกิด บริหารวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบพัฒนา ร่วมกับมูลนิธิร่วมด้วยช่วยกัน สำนักรักบ้านเกิดและสถานีวิทย์ ร่วมด้วยช่วยกัน ด้วยการเป็น กัลยาณมิตร มีสังคัตถุ ๔ เป็น เครื่องมือสังเคราะห์ มีผาสุภกิจ ธรรม สามัคคีธรรม บนความ ต้องการของมนุษย์ที่มีขั้นตอนการ แก้ปัญหาทางพุทธศาสนาโดยใช้ หลักธรรมแก่ทุกข์คือ อริยสัจ ๔	ได้แผนผัง ความเชื่อมโยง เครือข่าย แนวทางของตัวแปรที่เกี่ยวข้องและ ประสิทธิภาพจากเกณฑ์ที่กำหนดซึ่ง ส่งผลต่อการศึกษาในด้านแบบที่ผ่าน การทดลองใช้งาน เพื่อนำผลใช้เป็น หลักเกณฑ์แนวทางพัฒนานวัตกรรม ตัวแบบใหม่ที่ใช้ได้กับงานพัฒนา โดยทั่วไป และใช้ได้จริงกับการ บริหารงานที่ต้องมีการยอมรับ นวัตกรรมและความพึงพอใจของการ ยกระดับฐานะตนเอง สร้างต้นแบบที่ เหมาะสมของทั้งแนวทางธุรกิจและ การพัฒนาสู่ความพอเพียง

ขั้นตอนในการพัฒนา นวัตกรรม (TAM Model and UTAUT)	กระบวนการในการวิจัย (Process of Research)	จุดประสงค์ในการวิจัย (Research Objective)
ขั้นตอนที่ ๑. พัฒนานวัตกรรม สมบูรณ์ที่จะใช้ออก ตลาดและวางแผน พัฒนาต่อ (Plan Downstream Development)	ตั้งขบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบในทีมงาน (โยนิโส มนสิการ) การเก็บและบริหาร ข้อมูลฐาน การผลิต การตลาด จาก ขบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดตั้งแต่ ผลิต การควบคุมคุณภาพ หีบห่อ การขอมาตรฐานรับรอง จนถึงมือ ผู้บริโภค รวมถึงเชิงพาณิชย์ของ การจำหน่ายภายในประเทศและ ต่างประเทศ เป็นการพัฒนา นวัตกรรมที่สมบูรณ์ด้วยตัวเอง ส่วนทางด้านเทคนิค หลังการ ยอมรับนวัตกรรม ก็จะมีการ พัฒนาต่อสำหรับ SMS ที่ส่งให้ ผู้รับร่วมกับ เทคโนโลยีใหม่ของ ระบบโทรศัพท์มือถือและ เครือข่ายระบบคอมพิวเตอร์	นำเสนอตัวแบบใหม่ (Model) สำหรับ ประยุกต์ใช้กับการพัฒนาเกษตรกรสู่ ความพอเพียง หรือประยุกต์ใช้กับการ พัฒนาในอุตสาหกรรมหรือกลุ่มชน อื่นๆที่มีลักษณะโครงสร้างใกล้เคียง กัน โดยพัฒนานั้น ผ่าน เทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ วิทยุชุมชน เช่น ๓G, Application on Mobile, E-Commerce ที่จะต้องประยุกต์แบบสอดคล้องกับ เทคโนโลยีในยุคก่อนหน้าที่มี หลักธรรมเป็นแกนหลักของ ความสำเร็จที่สมดุล

๑.๘.๒ วิจัยเชิงเอกสาร ในการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธเศรษฐศาสตร์และปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

๑.๘.๓ วิจัยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กระบวนการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธด้วยหลักธรรม
อริยสัจ ๔ ทรงทราบสังขธรรม ทรงรู้วิธีปฏิบัติ และทรงปฏิบัติจนได้ผล^{๔๓} อริยสัจ ๔ จึงเป็นการสรุป
สังขธรรมความเป็นจริงตามธรรมชาติ ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ ในรูปแบบที่เราสามารถนำไปใช้เป็น
หลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะสามารถทำให้พ้นไปจากทุกข์ได้ในที่สุด นั่นคือการพิสูจน์ถึง
วิธีการนำไปสู่การหลุดพ้นจากทุกข์ของเกษตรกรด้วยกระบวนการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธและ
รูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง

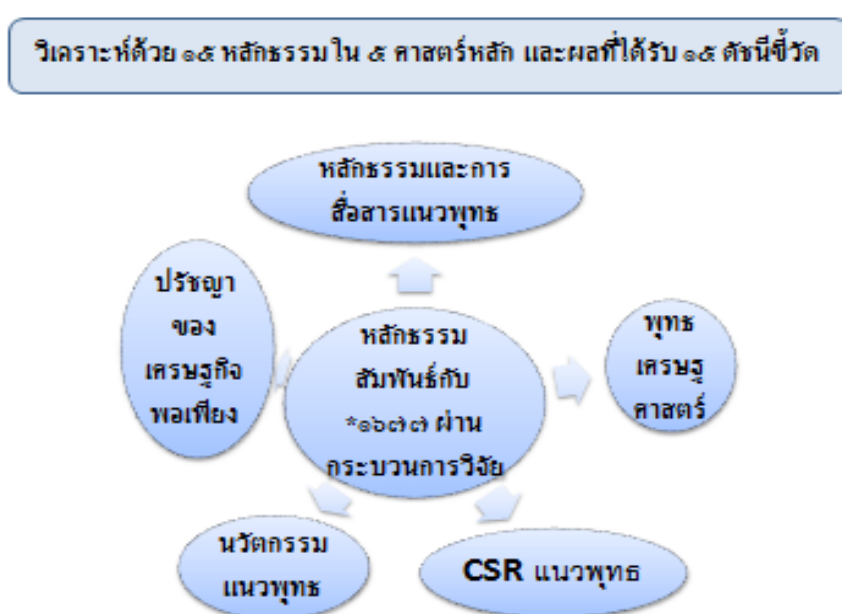
๑.๘.๔ รายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยแบ่งออกเป็นหลักใหญ่ ๒ ส่วน

^{๔๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยาย, หน้า ๕๐๓ – ๕๐๕.

ส่วนที่ ๑ เชิงคุณภาพ ในกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร เพื่อศึกษาใน ๕ ศาสตร์หลัก หมวดหลักกรรมและการสื่อสารแนวพุทธ หมวดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมวดทฤษฎีพุทธเศรษฐศาสตร์ หมวดทฤษฎีความเป็นนวัตกรรมเชิงพุทธ หมวด CSR (Corporate Social Responsibility) แนวพุทธ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ทั้งหมดได้ด้วยแผนภาพที่ ๓

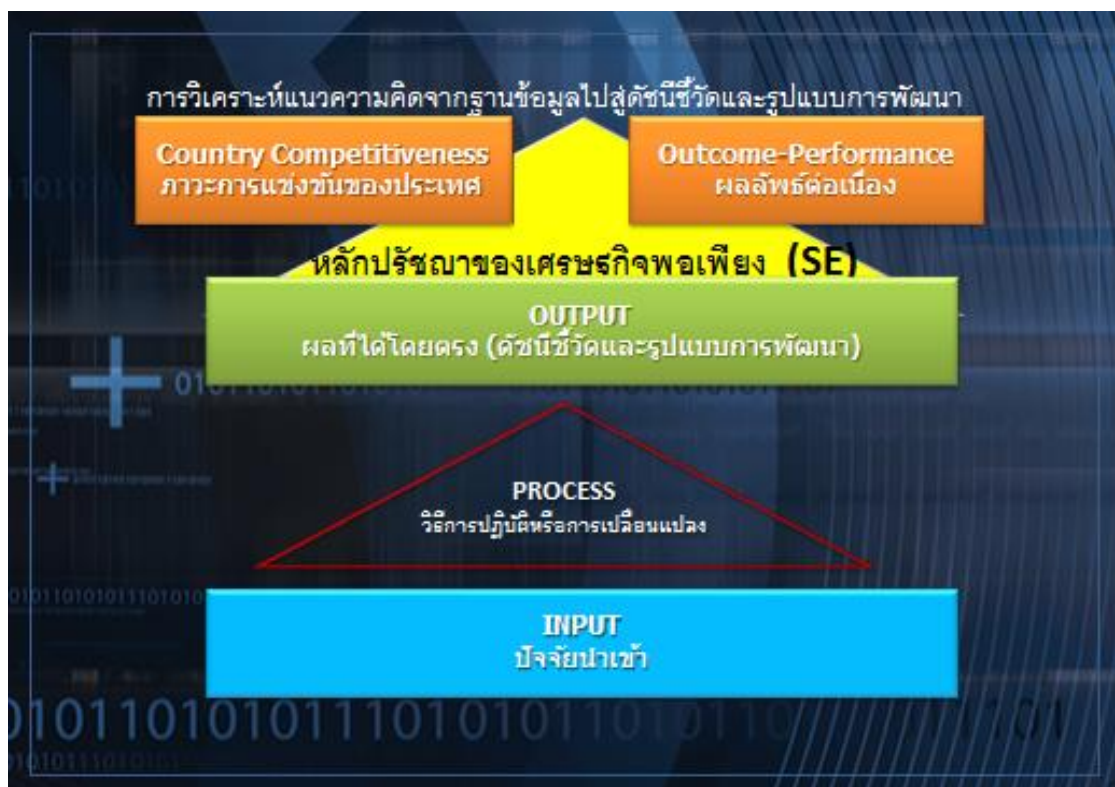
แผนภาพที่ ๓ ผังกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

วิเคราะห์ด้วย ๑๕ หลักกรรม ใน ๕ ศาสตร์หลัก ได้ ๑๕ ดัชนีชี้วัด

ส่วนที่ ๒ เชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อค้นหาปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบของดัชนีตัวชี้วัดที่สามารถกำหนดระดับของผลจากการใช้บริการทางด่วนข้อมูลการเกษตร ด้วยงานศึกษาออกแบบเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนประชากรของผู้ใช้บริการ *๑๖๗๗ ถึงปัจจุบัน ๒๕๐,๐๐๐ ราย จากรูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรคู่เศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยนี้จะรวมถึงประโยชน์จากดัชนีตัวชี้วัดที่ได้วิจัย เพื่อใช้สำหรับจำแนกผลที่เกิดทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เป็นแนวทางการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling Method) โดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling, Judgment Sampling) รวมทั้งสิ้น ๑,๐๐๐ กรณีศึกษา โดยใช้สูตร Yamane ที่ความคลาดเคลื่อนร้อยละ ๕ หรือความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ และเมื่อนำ ๒ ส่วนมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกันก็จะได้ผลลัพธ์ที่ต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ซึ่งสรุปขั้นตอนโครงสร้างการวิจัยได้ตามแผนภาพที่ ๔ และ ตัววัดของผลที่จะได้รับตามแผนภาพที่ ๕

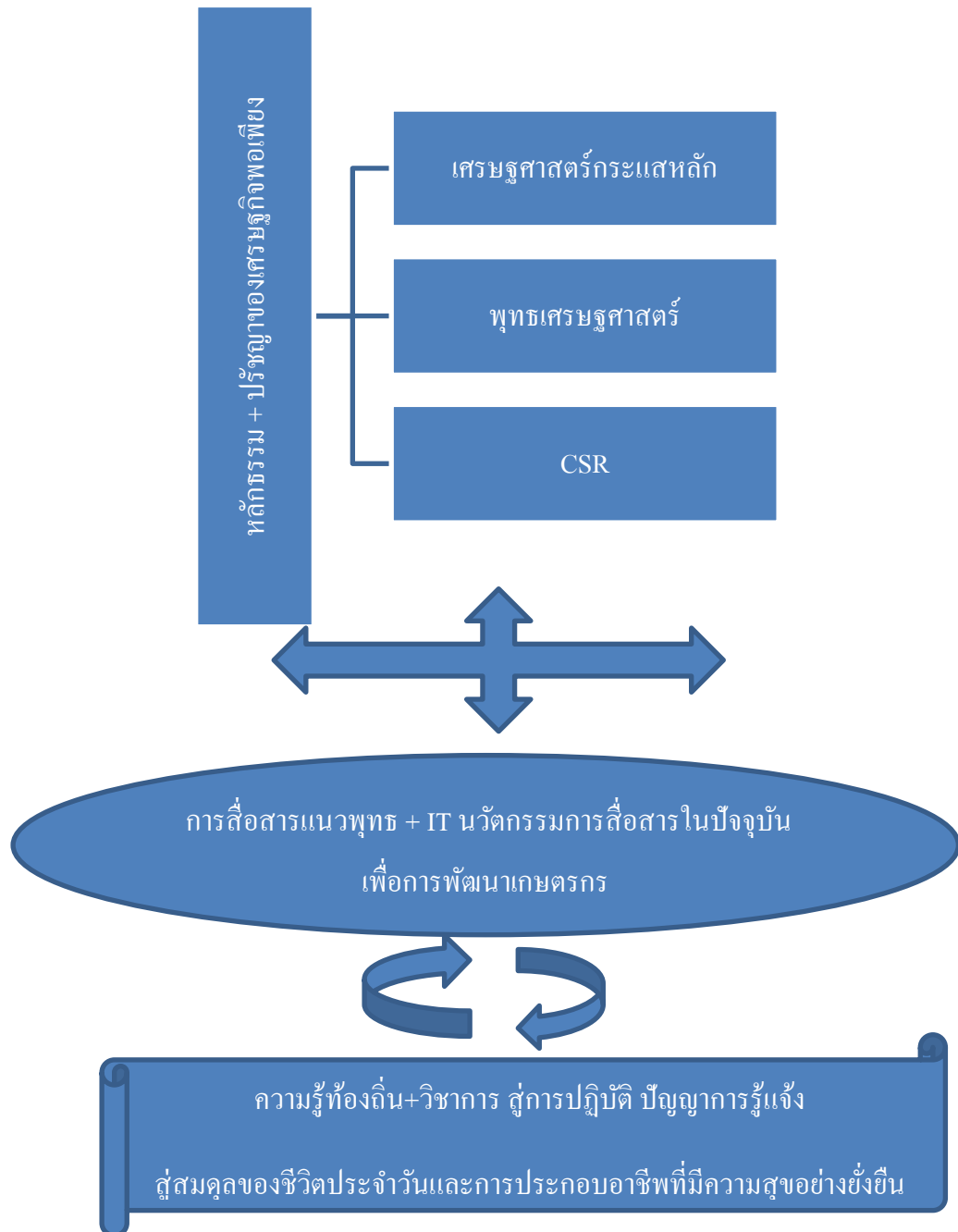
แผนภาพที่ ๔ สรุปขั้นตอนด้วยภาพของโครงสร้างวิธีดำเนินการวิจัย

แผนภาพที่ ๕ ผลที่เกิดขึ้นของงานวิจัยในรูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกร
สู่เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎี และกระบวนการวิเคราะห์ที่ประยุกต์ใช้

แผนภาพต่อเนื่องเรื่องกรอบแนวคิดทฤษฎีและกระบวนการวิเคราะห์ที่ประยุกต์ใช้

๑.๕ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๕.๑ ได้รับรู้และเรียนรู้ถึงปัจจัยสำคัญจากการวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเรียนรู้กระบวนการสื่อสารแนวพุทธเพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง โดยประกอบความเข้าใจเพิ่มเติมในการประยุกต์ใช้ให้ชัดเจนได้ด้วยการศึกษาควบคู่ไปกับปัจจัยสำคัญที่เป็นปัญหาและสาเหตุของกระบวนการพัฒนาเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทำให้เป้าหมายหลักในการพัฒนาและกระจายรายได้ไม่บรรลุผลตามนโยบายภาครัฐ โดยจำแนกวิธีการและบทบาทหน้าที่ของภาครัฐซึ่งได้ดำเนินงานมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ ถึงปัจจุบัน ตลอดจนการดำเนินงานของภาคเอกชน เป็นแผนผังกิจกรรมของกระบวนการพัฒนาเกษตรกรทั้งทางด้านวิชาการและวิธีการปฏิบัติ ซึ่งผลจากงานวิจัยนี้ คือ ความรู้ โอกาสและแนวทางการพัฒนาเพื่อความเท่าเทียมจากการประกอบอาชีพ และการกระจายรายได้ นอกจากนั้นผลการวิจัยยังครอบคลุมถึงนิสิต นักศึกษา นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ที่สนใจข้อมูลด้านการเกษตร ทั้งในด้านผู้ผลิต การตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค

๑.๕.๒ ได้สร้างนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ เพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง โดยนำปัจจัยตัวแปรต้นและตัวแปรตามจากกระบวนการสื่อสารแนวพุทธที่ได้ทำการศึกษา นั้น มาสร้างด้วยการสังเคราะห์ผ่านกระบวนการยอมรับนวัตกรรม ด้วยการเปรียบเทียบผลจากโครงการ *๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนและได้ผลลัพธ์มาเป็นต้นแบบตามวัตถุประสงค์งานวิจัย เป็นจุดเริ่มต้นแผนภูมิกระบวนการจากผลวิเคราะห์ของรูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ เพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง ได้ความเชื่อมโยงที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ความสำเร็จ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร ประสิทธิภาพของกิจกรรมตามกระบวนการพัฒนาเกษตรกรสู่ความพอเพียงว่าจะเลือกกิจกรรมใดและประยุกต์อย่างไรให้เกิดผลต่อความร่วมมือและพร้อมที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่องจนถึงขั้นตอนที่จะสามารถนำเสนอตัวแบบใหม่ (Model) ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับชีวิตประจำวันโดยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือและนำไปสู่การประยุกต์สร้างโครงการทั่วไปเพื่อเป็นรูปแบบงานวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ และสำหรับบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างสังคมที่ยั่งยืนในระบบสากลต่อไป

๑.๕.๓ ได้นำเสนอรูปแบบ (Model) นวัตกรรมการสื่อสารแนวพุทธ เพื่อการพัฒนาเกษตรกรสู่เศรษฐกิจพอเพียง รับรู้ถึงวิธีการประยุกต์ใช้อย่างไรในโครงการที่นำมาวิจัย สามารถเลือกและรับรู้ผลของปัจจัยทางธรรม ทั้งที่เป็นผลโดยตรงและโดยอ้อม ว่ามีปฏิกิริยาต่อความสำเร็จเฉพาะด้านของกิจกรรมที่นำมาวิจัยอย่างไร รวมถึงผลลัพธ์ที่ได้มีระดับที่แตกต่างกันอย่างไร นอกจากนั้นยังจะมีปัจจัยอื่นนอกเหนือจากที่ตั้งไว้เป็นตัวแปรต้นและตัวแปรตามนั้นเกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีกหรือไม่ด้วยรูปแบบผลกระทบอย่างไร พร้อมรวบรวมให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาเกษตรกรตามแนวพุทธ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงวิธีการสร้างนโยบาย การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ โดยได้บทสรุปว่าทำอย่างไรให้เกิดผลถึงความร่วมมือและพร้อมที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่อง ซึ่งประกอบไปด้วยกลยุทธ์ที่มีแนวพุทธเป็นหลักกับเทคโนโลยีการสื่อสารร่วมสมัยที่สอดคล้องประสานในกลยุทธ์ เป็นความเชื่อมโยงระหว่าง

ความสัมพันธ์ของหลักเศรษฐศาสตร์กับพุทธศาสนา พร้อมได้กรอบทางความคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสาขานอกเหนือการเกษตร รวมถึงเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับงานวิจัยต่อไป รองรับกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสื่อสารที่ไม่หยุดนิ่งและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ต้องเกื้อกูล ก่อนการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน^{๔๔} (Asean Economics Community: AEC) ในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

โดยสรุปแผนผังการบริหารงาน การวิเคราะห์ด้วยการถอดบทเรียนจะแสดงรายละเอียดในกิจกรรมที่รวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงาน*๑๖๗๗ ทางด่วนข้อมูลการเกษตร ซึ่งเป็นแนวทางของกระบวนการพัฒนาเกษตรกรรมสู่ความพอเพียงตามแนวพุทธกับวิทยาการสื่อสารสมัยใหม่ แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกิจกรรม ที่มีความสอดคล้องระหว่างองค์ความรู้ตามแนวพุทธตั้งแต่การผลิตข้อมูล การส่งข้อมูล การติดต่อกับศูนย์ข้อมูลของเกษตรกรและผู้ที่ตอบคำถามแก่เกษตรกร การประยุกต์พุทธเศรษฐศาสตร์ที่ส่งผลให้เกิดรูปธรรมของการมีส่วนร่วม ด้วยเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งในอนาคตจะสามารถสร้างหลักเกณฑ์วัดประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากสัมพันธภาพระหว่างการใช้เทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือผ่านงาน CSR ด้วยการวิเคราะห์หลักดำเนินงานตามแนวพุทธศาสตร์ภายใต้กรอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดียวกัน ซึ่งสามารถเป็นข้อมูลฐานสำหรับการวิเคราะห์รูปแบบสัมพันธภาพใหม่ในกิจกรรม CSRที่กำลังเป็นประโยชน์ในนานาประเทศได้ เกิดตัวอย่างใหม่ในแนวทางของการศึกษาค้นคว้าวิจัย ตลอดจนการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องพลังและศักยภาพที่แตกต่าง ซึ่งเกิดขึ้นจากยุทธศาสตร์ที่ประยุกต์ใช้ผ่านเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ สิ่งสำคัญวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ได้สร้างรูปแบบ (model) จากกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาคนส่วนใหญ่ของประเทศไทยในอดีตจากเหตุการณ์ในภาวะปัจจุบัน คือการสร้างสรรค์กิจกรรมทางด้านสังคมเป็นแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรซึ่งเป็นพื้นฐานที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ อินเทอร์เน็ต และสื่อวิทยุ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม มุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตร ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ มีวิธีในการกระจายรายได้แบบใหม่ สวัสดิการครัวเรือนและระบบการพัฒนาชุมชนแข็งแรง นำไปสู่รายได้ประชาชาติ (GDP) ที่มีอัตราการเจริญเติบโต ขยายภาวะการแข่งขันของประเทศที่เข้มแข็งทั้งระบบ จากการสร้างเครือข่ายเกษตรกรทั่วประเทศผ่านเครือข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมแห่งยุคสมัย ผูกพันกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างแบบอย่างอันดีของอุดมการณ์และเจตนารมณ์ร่วมกันแห่งความสมดุลตามธรรมชาติ ทำให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากโทรศัพท์มือถือได้อย่างแท้จริง ธรรมชาติที่สมดุล การสร้างยุทธศาสตร์แห่งพลังของความรับผิดชอบต่อสังคมจึงเกิดขึ้น จากการปฏิบัติตัวหลังการได้รับข้อมูลถึง

^{๔๔} ประกอบไปด้วย ๑๐ ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา บรูไน.

ตนเอง ว่ามีประสิทธิภาพประสิทธิผลและมีส่วนเกี่ยวเนื่องตามแนวพุทธอย่างไร การตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมและผลที่เกิดต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่คำนึงถึงทุกภาคส่วน ส่วนผลที่เกิดกับรายได้ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนพฤติกรรมของเขาในปัจจุบันและจะสร้างแผนงานพัฒนาอนาคต กับตลาด คุณภาพของครอบครัวหรือการศึกษาของบุตร และการทำงานในถิ่นฐาน จนเกิดขึ้นเป็นรูปแบบการพัฒนาใหม่นั้นจะเป็นส่วนของการศึกษาในภาคต่อไปได้เป็นอย่างดี